

Veiligheidsagenda 2019 - 2023

en geïntegreerd uitvoeringsprogramma 2019 - 2020

april 2019

Gemeente **L**eeuwarden

Inleiding

De Veiligheidsagenda Leeuwarden 2019-2023 behelst de kaders van ons veiligheidsbeleid. Een kadernota is geen blauwdruk van al uitgewerkte plannen, maar spreekt uit waar activiteiten binnen het beleid aan bij moeten dragen.

Beleid en uitvoering liggen in dit domein dicht bij elkaar. Daarom is ervoor gekozen om de uitvoering van het veiligheidsbeleid in 2019 en 2020 ook in dit document te verwerken. Het uitvoeringsprogramma voor de periode 2021-2023 wordt later voorgelegd, om te waarborgen dat er zo flexibel en actueel mogelijk op de ontwikkelingen kan worden ingespeeld.

De kadernota heeft een juridisch bestuurlijke betekenis. In de nieuwe politiewet is voorzien in de opmaak van lokale beleidsplannen op het terrein van openbare orde en veiligheid. Met zo'n plan geeft de gemeenteraad richting aan het beleid en aan de uitvoering, ook als het gaat om de inzet van de (nationale) politie. Alle gemeenten zijn verplicht tot het uitwerken van een lokaal beleidsplan. Gemeenten hebben immers de regie op integrale veiligheid.

De uitvoering van het beleid is een gezamenlijke opgave en ligt deels bij de gemeente (preventie en bestuurlijke handhaving) en deels bij externe partners (welzijnsinstellingen, woningcorporaties, politie, brandweer, burgers en private partijen). Een kadernota verbindt en dient als basis van afspraken tussen alle betrokken partijen; de coalities in veiligheid.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 van deze nota schetsen we de ambitie voor de komende beleidsperiode. In hoofdstuk 3 volgt een algemeen overzicht van de afgelopen jaren en richten we ons op de meest in het oog springende ontwikkelingen.

In de daaropvolgende hoofdstukken wordt aandacht besteed aan de prioriteiten in ons beleid. Per hoofdstuk wordt een terugblik en analyse gegeven, gevolgd door onze ambitie en de doelen die we ons stellen. Als laatste paragraaf wordt per onderdeel de concrete uitvoering besproken voor de komende 2 jaren.

We sluiten af met een financieel overzicht.

Inhoud

Inleiding	3
Leeswijzer	3
1. Ambitie	6
2. Algemene analyse	7
2.1 Focus op High Impact Crimes	7
2.2 Aantasting Openbare orde en openbare ruimte	8
2.3 Ondermijning en aanpak van cybercrime blijft hoge prioriteit	9
2.4 Personen met verward gedrag en de Wet verplichte GGZ	10
2.5 Vermindering van onveiligheidsgevoelens vraagt onverminderd aandacht, goede slachtofferzorg speelt hierin ook een rol	11
3. Overlast in alle verschijningsvormen	12
3.1 Personen met verward gedrag	12
3.2 Problematiek rondom mensen met een Licht Verstandelijke Beperking	13
3.3 (Woon)overlast	14
3.4 Jeugdoverlast	15
3.5 Huiselijk geweld	16
3.6 Huisverboden	17
4. Veilige Binnenstad	18
4.1 Prostitutie en mensenhandel	19
4.2 Dag- en Nachtopvang	20
4.3 Horeca en coffeeshops	20
4.4 Cameratoezicht	21
5. Aanpak sociale en fysieke verloedering in prioritaire wijken	22
5.1 Woninginbraken en helingbestrijding	23
5.2 Kamerverhuur	24
5.3 Keurmerk Veilig Ondernemen	25
6.4 Radicalisering en extremisme	26
6. Ondermijning	27
6.1 Outlawmotorgangs (OMG)	28
6.2 PGB en Zorgfraude	29
6.3 Cybercrime	29
7. Betaald voetbal en Evenementen	31
7.1 Evenementen	31
7.2 Betaald voetbal sc Cambuur	32
8. Crisisbeheersing	33
9. Bestuurlijke instrumenten	34
Overzicht van het bestuurlijk instrumentarium en meest gebruikte middelen	34
10. Financiën	35

1.Ambitie

Het Veiligheidsmenu 2015-2018 sprak de ambitie uit om op de wijkveiligheidsindex in 2018 gemiddeld een 7.5 te scoren. De gemiddelde score bedroeg 7,21. De gegevens over 2017 zijn bekend en Leeuwarden scoort nu een 7,46. Onze doelstelling is dus vrijwel gehaald.

Leeuwarden is de afgelopen jaren op diverse fronten veiliger geworden. Woninginbraken en meerdere categorieën geweldsdelicten zijn afgenomen. De beleving van dit soort criminaliteit is enorm en valt in de categorie "high impact crimes". Het zijn delicten die zichtbaar en merkbaar zijn in de samenleving en direct het gevoel van (on)veiligheid beïnvloeden. Omgekeerd zien we ook hoe andere vormen van criminaliteit zich ontwikkelen. De "ouderwetse" inbreker is weliswaar op zijn retour, maar de digitale crimineel is in opkomst. Ook wordt steeds meer bekend over ondermijning en de schade die dat toebrengt aan de samenleving.

In de komende beleidsperiode ligt er een nieuwe en complexe uitdaging voor ons. Aan de ene kant moeten we alert blijven op de traditionele vormen van criminaliteit, zodat we ons huidige veiligheidsniveau vast kunnen houden en waar mogelijk verbeteren. Aan de andere kant hebben we de taak om de nieuwe vormen van criminaliteit te voorkomen of te stoppen. Deze opgave kunnen we als gemeente niet alleen waarmaken. We hebben de strafketenpartners (Openbaar Ministerie, Politie en Belastingdienst) nodig, maar ook de vele instellingen die in onze wijken en dorpen werken. Last but not least hebben we de inwoners en ondernemers van Leeuwarden nodig. Voor hen en met hen willen we zorgen dat Leeuwarden een veilige, aantrekkelijke gemeente is en blijft.

We gaan de komende beleidsperiode meer informatiegestuurd werken. Binnen de gemeente beschikken we immers over een schat aan kennis en informatie over personen, situaties en gebieden. Als we die met elkaar verbinden, kan dat ons veel helpen om overlast en criminaliteit in wijken en dorpen te bestrijden. Die informatiepositie kunnen we gebruiken om aan de voorkant van de criminaliteit komen, zodat we effectieve barrières kunnen opwerpen. Zo voorkomen we criminaliteit in plaats van achteraf in te moeten grijpen. Wij verwachten dat Leeuwarden hiermee nog veiliger te maken is.

In de wijkveiligheidsindex zagen we afgelopen jaar ook dat de beleving van (on)veiligheid achterloopt met de daadwerkelijke situatie van (on)veiligheid. Dit na-ijleffect willen we aanpakken door anders met de inwoners te communiceren. Dit wordt in de volgende hoofdstukken nader uitgewerkt.

2. Algemene analyse

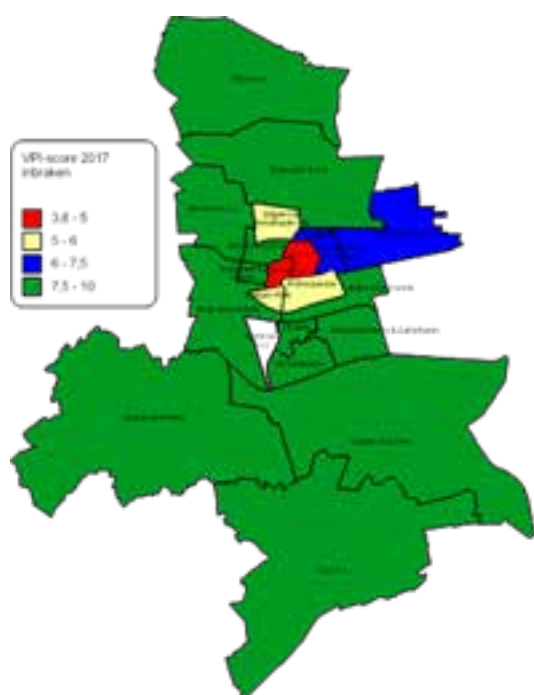
In dit hoofdstuk leest u de algemene analyse van de veiligheidssituatie in de afgelopen beleidsperiode en de trends die hierin zijn te ontdekken. We gaan vervolgens in op de meest in het oog springende fenomenen en ontwikkelingen die wij in de komende jaren prioritair willen aanpakken.

2.1 Focus op High Impact Crimes

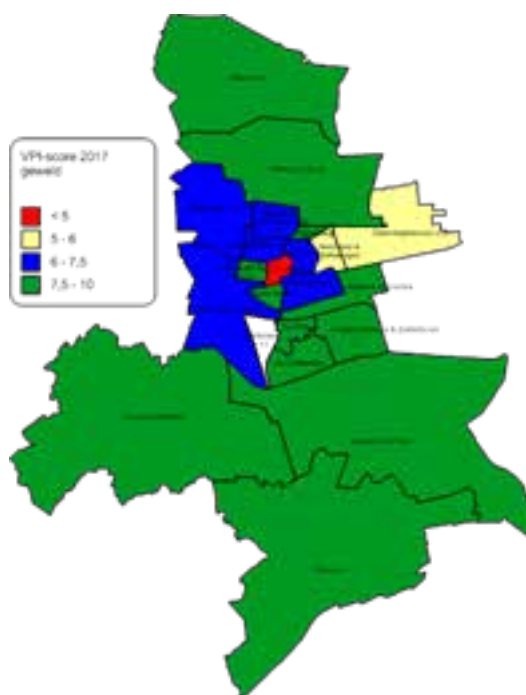
De grote daling die was ingezet op gebied van woninginbraken vanaf 2015 vlakt iets af. De prognose voor geheel 2018 is 499 inbraken. Een daling van 5%. In de zomermaanden zagen we een stijging, in het najaar gevolgd door een afname.

Dankzij de intensieve inzet van gemeente en politie is een grote afname van het aantal inbraken in 2016 en 2017 bewerkstelligd. De focus op dit thema moet echter onverminderd scherp blijven, want circa 500 inbraken per jaar is nog steeds teveel.

Politiecijfers inbraken				
	2015	2016	2017	2018 (8 mnd)
Diefstal/inbraak woning	716	635	531	349
Diefstal/inbraak bedrijven en instellingen	274	265	165	131
Diefstal/inbraak box/garage/schuur/tuinhuis	134	148	121	77

VPI cijfers 2017 woninginbraken hotspots

VPI cijfers 2017 geweldsmisdrijven hotspots

Na een daling in januari 2018 laat het aantal gevallen van diefstal en inbraak bij bedrijven en instellingen van februari tot en met april een piek zien in de wijken Bilgaard, de Binnenstad en de Tjerk Hiddesbuurt. In juli 2018 was er zelfs een piek in het aantal bedrijfsinbraken (70 misdrijven).

Het aantal inbraken in, en diefstallen uit box/ garage/ schuur/ tuinhuis laat ook een stijging zien, met een piek in januari 2018. Er is geen specifieke oorzaak voor aan te wijzen. Deze vorm van criminaliteit is verspreid over de gehele stad waar te nemen, waarbij de buit vaak bestaat uit elektrisch gereedschap, elektrische- en/of snorfietsen en scootmobielen.

Gewelddelicten

Het totaal aan gewelddelicten is de afgelopen jaren gedaald van 968 in 2015 naar 855 in 2016 en 766 in 2017.

Als we de afzonderlijke delicttypes nader bekijken, zien we een fluctuerend beeld. Omdat de aantallen zo gering zijn (bijvoorbeeld: 2 overvallen leiden al tot een stijging), kunnen we niet altijd van een dalende of stijgende trend spreken.

Stijgingen

Politie cijfers geweld				
	2015	2016	2017	2018 (8 mnd)
Straatroof	49	20	12	8
Overval	2	5	8	5

Het aantal straatroven is het afgelopen jaar weer gestegen en het aantal overvallen toont een gestage stijging. Het betreft hier geringe aantallen, maar elk incident met een dergelijk hoge impact is er natuurlijk een teveel. De plegers van deze delicten zijn veelal bekende “daders” ofwel veelplegers, waarbij de pakkans gelukkig hoog is.

Dalingen

Politie cijfers geweld				
	2015	2016	2017	2018 (8 mnd)
Mishandeling	524	454	431	278
Bedreiging	340	306	251	145

Het aantal geweldsdelicten als mishandeling en bedreiging is gedaald, waarmee de landelijke trend wordt gevolgd. Daarentegen waren er meer incidenten met openlijke geweldpleging. Op dit moment zitten we boven de trend van 2017, maar onder de trend van 2013.

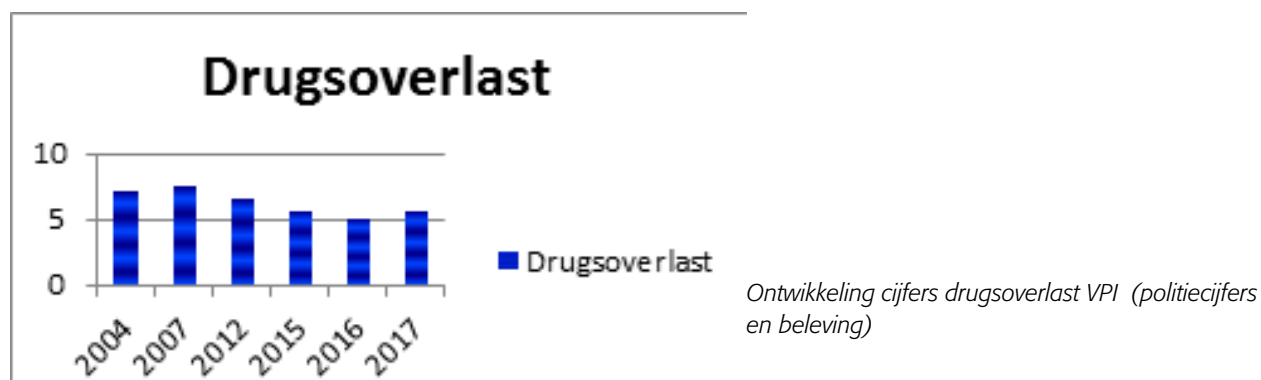
2.2 Aantasting Openbare orde en openbare ruimte

Politie cijfers Aantasting Openbare Orde				
	2015	2016	2017	2018 (8 mnd)
Aantasting OOV	1.174	1.027	874	576

Het aantal incidenten met aantasting van de openbare orde is in 2017 fors afgenomen ten opzichte van voorgaande jaren. In 2018 is dit cijfer ten opzichte van 2017 echter weer iets gestegen. In de maanden maart en april werden er in de binnenstad meer incidenten “niet voldoen aan bevel of vordering” en “overige delicten openbare orde” geregistreerd. Voor een deel is hierbij een relatie met de horeca te leggen. Daarnaast is in de maand april ook een stijging te zien in de wijk Tjerk Hiddes/Cambuursterhoek. Dit staat in verband met de Lunatokermis.

Ondanks de stijging die dit jaar te registreren viel ten opzichte van 2017, ligt het aantal incidenten nog wel in lijn met 2015 en 2016. De gewenste afname over meerdere jaren is echter niet bereikt. Dit betekent dat ook de komende jaren toezicht en handhaving moet worden ingezet in gebieden waar de aantasting van de openbare orde vaak in het geding is.

Politie cijfers Drank/drugsoverlast en drugshandel				
	2015	2016	2017	2018 (8 mnd)
Drugs/drankoverlast	661	716	636	520
Drugshandel	159	116	166	93

Het aantal meldingen van drank- en drugsoverlast, die vaak geluidshinder, vervelend gedrag en aan- en afloop van personen met zich meebrengt, fluctueert. In de eerste 8 maanden van 2018 is de overlast veroorzaakt door drank en drugs gestegen, terwijl het aantal incidenten met drugshandel is gedaald. De overlaststijging is toe te schrijven aan een opvallende piek in april. In de binnenstad werden de meeste meldingen geregistreerd, maar juist hier was in deze periode sprake van een daling ten opzichte van dezelfde periode in 2017. Na de binnenstad werden de meeste incidenten geregistreerd in Bilgaard en in de Oranjewijk. Opvallend is dat in sommige gevallen meerdere incidenten op één adres te herleiden waren. Dit doet zich in meerdere wijken voor. Deze overlastadressen worden aangepakt op basis van een integrale samenwerking tussen gemeentelijke sectoren, politie, woningstichting, wijkteams en hulpverlening.

Drugshandel wordt op tweeërlei manieren aangepakt; de zaken die de politie individueel oppakt met haar eigen Criminaliteit Interventie Groep en de grote zaken waarin politie, OM, Belastingdienst en Gemeente Leeuwarden onder de vlag van het RIEC samenwerken. Om de kans van slagen te vergroten, vergen de grote zaken een intensieve voorbereidingstijd. Doel is bij deze zaken om verder te reiken dan alleen de uitvoerende laag criminelen. De bestuursrechtelijke afwikkeling van dergelijke zaken vergt veel tijd en menskracht, zeker als er een voorlopige voorziening of een bezwaarschriftenprocedure wordt aangevraagd.

2.3Ondermijning en aanpak van cybercrime blijft hoge prioriteit

Politie cijfers Horizontale Fraude (containerbegrip)				
	2015	2016	2017	2018 (8 mnd)
Fraude: met hypotheek, betaalmiddelen vastgoedfraude, fraude in de zorg (pgb), telecomfraude en identiteitsfraude)	331	590	739	451

Bron: politie cijfers

In de criminaliteitscijfers is een stijgende trend waarneembaar vanaf 2015 tot 2017 op het gebied van horizontale fraude: hieronder vallen bijvoorbeeld fraude met hypotheek, vastgoed-, zorg- en telecomfraude. In 2018 lijken die cijfers te stabiliseren. Ondermijnende criminaliteit is echter lastig traceerbaar. De cijfers die bekend zijn, geven daarom niet het volledige beeld weer van deze vorm van criminaliteit. Ondermijnende criminaliteit is een bedreiging voor de integriteit van onze maatschappij. De aard en omvang van deze criminaliteit in Leeuwarden - en breder in het district en de regio - en de verwevenheid ervan met legale structuren als horeca, vastgoed, vervoer en financiële en juridische dienstverlening vormen een serieuze bedreiging voor de veiligheid. In Nederland is georganiseerde ondermijnende criminaliteit, waarin veel vele miljoenen euro's rondgaan, in belangrijke mate drugsgerelateerd. Hierdoor ontstaat een maatschappelijke omgeving waarbij normale inkomensverwerving door arbeid of ondernemerschap concurreert met snel en makkelijk verdiend crimineel geld. Dit heeft een corrumperend effect op de samenleving.

Ondermijning kost de samenleving veel geld en kent daarom een hoge prioriteit in de aanpak, zowel landelijk als regionaal en lokaal. Het is belangrijk dat de overheid zichtbaar optreedt tegen degenen die verantwoordelijk zijn voor deze ondermijning van de samenleving. Zo zien burgers dat betreffende personen er niet mee weggelaten worden: misdaad mag niet lonen!

De aanpak van ondermijning dient dieper te gaan dan het bestrijden van de symptomen (bijvoorbeeld het ruimen van een hennepzolder, het afpakken van crimineel geld en bezit). Om de criminele bedrijfsprocessen duurzaam te verstoren, is het nodig om de geldkraan dicht te draaien en de bron(nen) aan te pakken. Dit vereist een daadkrachtige, bestendige en integrale aanpak van ondermijnende criminaliteit vanuit een gezamenlijk optredende overheid, waaronder de gemeente.

Cybercrime

In Leeuwarden zijn koop- en verkoopfraude, Microsoft-fraude via de telefoon, hacken, en cryptoware (gijzelsoftware) de voornaamste vormen van cybercrime.

Cybercrime			
	2016	2017	2018
jan - april	1	6	9
mei - aug	5	8	9
sep - dec	3	5	N/B
Totaal	9	19	18

Bron: politie cijfers

In een enquête die gemeente Leeuwarden in 2018 heeft afgenomen blijkt dat in enkele wijken 11 tot 16% aangeeft zelf of directe familie slachtoffer te zijn geweest van internetfraude of -oplichting. Dit zijn hoge percentages. De overheid heeft een belangrijke preventieve rol te spelen, bijvoorbeeld in de bewustwording en in het waarschuwen van burgers en bedrijven (MKB). In 2018 zijn we gestart met diverse voorlichtingen aan het MKB en we merken hierbij dat we in een grote behoefte voorzien.

Voorts is het voor de lange termijn van belang dat we inzetten op het weerbaar maken van de gemeente c.q. de overheid voor cyberaanvallen. We denken hierbij aan het in beeld brengen van cruciale datastorage locaties parallel aan de beschikbare informatie van fysieke/ruimtelijke objecten met een veiligheidsrisico (tankstation's e.d.).

2.4 Personen met verward gedrag en de Wet verplichte GGZ

Personen met Verward gedrag

Vanwege een aantal ernstige incidenten rond personen met verward gedrag (Bart van U, Tristan V en Udo D) en de jaarlijkse toename van meldingen bij de politie hierover, is in 2015 vanuit diverse ministeries aangedrongen op het ontwikkelen van een sluitende aanpak van ondersteuning en zorg.

Op 3 september 2015 hebben de ministers van VWS, V&J en de VNG het aanjaagteam - later omgevormd tot Schakelteam – Verwarde personen geïnstalleerd. Hun opdracht luidde om alle gemeenten en regio's tot 1 oktober 2018 te faciliteren bij het ontwikkelen van een goedwerkende aanpak voor personen met verward gedrag.

In heel Nederland wordt door gemeenten en ketenpartners hard gewerkt aan een integrale, goed werkende en sluitende aanpak. Het Veiligheidshuis Fryslân, dé plek waar de ketenpartners bij elkaar komen om een oplossing voor de aanpak van complexe problematiek, is voor ons een onmisbare schakel in de keten.

In september 2018 heeft het Schakelteam Personen met Verward gedrag zijn eindrapportage gepresenteerd. Hieruit blijkt onder meer dat het echte effect van alle inspanningen nog niet overal zichtbaar is. Veel projecten en nieuwe werkafspraken zijn pas kort geleden van start gegaan en nog niet geborgd. De rapportage is dus niet het eindpunt; op de volgende concrete onderwerpen is nog ondersteuning nodig:

- Het behoud, en de bredere inzet, van de opgebouwde kennis;
- Een meer congruente regio-indeling;
- Financiering: maak een persoonsvolgend budget mogelijk;
- Een 24/7-bereikbaar landelijk advies- en meldpunt voor niet acute meldingen.

Naast de bovenstaande punten is er ook nog een aantal zaken die – naar de mening van het schakelteam- (nog) niet goed lopen of nog moeten worden opgepakt. Denk bijvoorbeeld aan:

- Versterking van de keten sociaal domein- veiligheid – zorg;
- Zorg voor een goed werkende regionale samenwerkingsstructuur en escalatiemodel;
- Passend vervoer (dus geen politieauto) bij verward gedrag zonder strafrechtelijk gevolg (Indien een strafbaar feit is gepleegd wordt wel een politieauto ingezet);
- Het goed delen van kennis en informatie in de regio.

Wet verplichte gezondheidszorg

Per 1 januari 2020 vervangt de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz) de Wet bijzondere opnames psychiatrische ziekenhuizen (BOPZ). De gevolgen van de Wvggz voor gemeenten zijn in drie hoofdlijnen samen te vatten:

1. De positie van de burgemeester verandert; er zijn wijzigingen in de wettelijke mogelijkheid om indien nodig een zogenoemde crisismaatregel op te leggen, waarbij een betrokkene direct wordt opgenomen. Dit is wat onder de huidige wet de IBS heet. Daarnaast komt er een regionaal overleg tussen burgemeester, OM en GGZ dat op grote lijnen de toepassing van de Wvggz toetst.
2. Gemeenten krijgen de taak een verkennend onderzoek uit te voeren naar de noodzaak van (al dan niet verplichte) geestelijke gezondheidszorg voor personen over wie melding bij hen wordt gedaan.
3. Er komt een systeem van informatievoorziening waarin ketenpartners (naast gemeenten primair OM, Rechtspraak en GGZ) informatie kunnen uitwisselen en hun werk- en bedrijfsvoeringsprocessen op elkaar kunnen laten aansluiten.

Landelijk zijn er door de VNG diverse werksessies georganiseerd. Het Sociaal Domein van de gemeente Leeuwarden is hier meerdere malen bij aangeschoven. Op basis van deze werksessies worden handreikingen en richtlijnen opgesteld. Momenteel wordt besproken hoe de Wvvgz integraal en in samenwerking met de afdelingen Sociaal Domein en Veiligheid geïmplementeerd kan worden.

2.5 Vermindering van onveiligheidsgevoelens vraagt onverminderd aandacht, goede slachtofferzorg speelt hierin ook een rol

Bron: Diverse Wijkenquêtes. Bewerking: Rapportage, Statistiek & Onderzoek gemeente Leeuwarden 2018. Het veiligheidsgevoel overdag blijft rond de 95%, die van 's avonds is sinds 2003 van 70% gestegen naar 83%.

Het werken aan de afname van onveiligheidsgevoelens is lastig. Enerzijds wil je het gevoel van onveiligheid bij bewoners terugbrengen, anderzijds wil je hen ook informeren over eventuele veiligheidsproblemen in hun wijk. Het is belangrijk om hierin een juiste balans te vinden. In ieder geval moet voorkomen worden dat inwoners zich juist onveiliger gaan voelen door acties die bedoeld waren om de veiligheid en het veiligheidsgevoel te verhogen.

Bij een interventie is het belangrijk om te anticiperen wat het effect is op de veiligheidsbeleving en hoe een negatieve invloed hierop voorkomen of beperkt kan worden. De wijze waarop gecommuniceerd wordt over (on)veiligheid is ook van invloed. Daarnaast is van belang om bij de prioritering van politie-inzet (bv. op high-impact-crimes) ook oog te blijven houden op zogeheten signaal-criminaliteit en-overlast om zo het vertrouwen van burgers in de overheid te versterken. Denk hierbij bijvoorbeeld aan inzet op parkeeroverlast, te hard rijden en hufterig gedrag in het verkeer. Als mensen merken dat de overheid hun zorgen over criminaliteit of overlast in hun omgeving serieus neemt en snel reageert, heeft dat op zichzelf al een remmend effect op de onveiligheidsbeleving.

Tenslotte is goede slachtofferzorg belangrijk voor het gevoel van veiligheid. Daarbij gaat het niet alleen om het inschakelen van Bureau Slachtofferhulp, maar ook om meer aandacht voor het slachtoffer in het hele proces van aangifte, opsporing en vervolging. Voorkomen moet worden dat iemand het gevoel krijgt nog een keer slachtoffer te worden door de manier waarop bij de opsporing en vervolging met zijn/haar belangen wordt omgegaan.

De gemeente moet hiernaast breed blijven inzetten op manieren om het gevoel van veiligheid bij bewoners te vergroten. Dit kan zowel door alert te zijn op de wijze waarop we communiceren over (on)veiligheid, als door zichtbaar en geloofwaardig te reageren op signalen van criminaliteit of overlast voor degenen die deze criminaliteit of overlast ervaren.

3. Overlast in alle verschijningsvormen

In dit hoofdstuk gaan we in op de personen en groepen die veel overlast veroorzaken en die voor ons prioriteit hebben in de integrale aanpak. Deze aanpak krijgt vorm in samenwerking met het sociale en fysieke domein en met politie, justitie en vele hulp- en zorginstellingen.

3.1 Personen met verward gedrag

Terugblik en analyse

Op 3 september 2015 hebben de ministers van VWS, V&J en de VNG het aanjaagteam - later omgevormd tot Schakelteam – Verwarde personen geïnstalleerd. Hun opdracht luidde om alle gemeenten en regio's tot 1 oktober 2018 te faciliteren bij het ontwikkelen van een goedwerkende aanpak voor personen met verward gedrag.

Gezien de opdracht vanuit de ministeries is in Friesland gestart met ontwikkelen van een goed werkende aanpak. Alle activiteiten staan beschreven in het Plan van Aanpak voor provinciale voorzieningen voor Personen met Verward Gedrag. Het Plan van Aanpak heeft acht prioriteiten:

1. Verbetering van Melding en 1e triage;
2. Opzet ACT team;
3. Inrichten crisisbeoordelingslocatie;
4. Organiseren alternatief vervoer;
5. Opzet Time-out voorziening;
6. Betere uitstroombmogelijkheden Wonen;
7. Regietafel PmVG;
8. Inrichten centrale toegang voor PmVG en ander moeilijk plaatsbare doelgroepen.

OVERLAST DOOR VERWARD/OVERSPANNEN PERSOON E33 in leeuwarden			
	2016	2017	2018
jan - april	619	429	426
mei - aug	561	347	530
sep - dec	495	353	N/B
Totaal	1675	1129	956

Bron politiecijfers

Het aantal incidenten met overlast door verwarde personen laat in deze periode een stijgend beeld zien ten opzichte van voorgaand jaar. Er is een kleine groep personen verantwoordelijk voor een groot aantal van deze meldingen. Opvallend is, dat hierbij ook steeds meer oudere, vooral dementerende mensen, in beeld raken. Het gaat om ouderen die langer thuis blijven wonen. Zoals een mevrouw in de binnenstad, die op een gegeven moment dagelijks met het politieservicecentrum belt om te zeggen dat haar sieraden gestolen zijn. Deze meldingen krijgen allen de code E33. We zien over het algemeen dan ook een serieuze toename van verwarde oudere mensen in de wijken. De meeste incidenten werden geregistreerd in de binnenstad en de direct aangrenzende wijken. In dit gebied is verder een aantal instellingen waar meerdere incidenten werden geregistreerd. Deze signalen zullen in de komende periode leiden tot een gezamenlijke aanpak.

Ambities en doelstelling

Het ontwikkelen van een sluitende preventieve en repressieve samenwerking in de zorg- en veiligheidsketen waardoor de kans op ontsparing van mensen vermindert. Alle personen met (multi)problematiek die te maken hebben met incidenten op het gebied van veiligheid en openbare orde krijgen een persoonsgerichte aanpak. Deze persoonsgerichte aanpak is een prioriteit in de 3 decentralisaties, net als op veiligheidsgebied. Op het snijvlak hiervan weten de werkers in het sociale en veiligheidsdomein elkaar naadloos te vinden.

Het acute zorgnetwerk dient goed aan te sluiten op de niet acute-zorg en op ondersteuning die vanuit het sociaal domein wordt aangeboden. Het gaat dan naast een inhoudelijke en organisatorische koppeling ook om een deugdelijke financiële koppeling. Als de verschillende partijen er niet uitkomen, is het de ambitie dat een partij het mandaat krijgt om een bepaalde richting "op te leggen".

Wat gaan we doen

Vanwege de reikwijdte van het probleem is in de provincie Fryslân voor een regionale aanpak gekozen. Uiteraard heeft deze aanpak zijn effecten op de problematiek in Leeuwarden. In september 2018 is de stand van zaken als volgt:

- Mee Friesland start het project 'De Verwardheid Voorbij'. Dit gaat specifiek over het verbeteren, herkennen, signaleren/screenen van en het communiceren met mensen met verward gedrag, specifiek met kenmerken van een licht verstandelijke beperking (LVB)
- Centralisten van de Meldkamer Noord Nederland worden getraind om meldingen rondom verward gedrag beter te triëren. Er wordt aandacht besteed aan de wijze waarop de Rapid Responder GGZ (een pilot rond triage, beoordeling en passend vervoer) kan worden ingezet.
- Er wordt gekeken of de pilot met het ACT team met zes maanden kan worden verlengd.
- Het gebruik van de tijdelijke Crisisbeoordelingslocatie (CBL) wordt door zowel de GGZ, politie en cliënten als positief ervaren. Het gebruik van de CBL is gekoppeld aan de inzet van de Rapid Responder (RR):.

Ontwikkelingen in de periode april- sept 2018¹

Doorverwezen naar CBL met eigen vervoer	3
Doorverwezen naar CBL met RR zonder plaatsing	28
Doorverwezen naar CBL met RR met plaatsing	7

- Onderzocht wordt of er een Spoedeisende eerste hulp bij Psychiatrie (SEHP) kan worden opgezet. De aansluiting van gemeenten is hierin belangrijk omdat de 'warme overdracht' vanuit de acute zorg naar de niet-acute zorg en ondersteuning essentieel is voor een verder herstel en verminderen van recidiverend gedrag.
- Fryslân heeft als eerste regio een Vervoersconvenant met het rijk ondertekend.
- Onderzocht wordt of er een time-outvoorziening opgezet moet worden.
- In 2019 wordt onderzocht of er een aanbod van onconventionele woonvormen gerealiseerd moet worden voor de zogenoemde 'woondrop-outs'.

3.2 Problematiek rondom mensen met een Licht Verstandelijke Beperking

Terugblik en analyse

Personen met een licht verstandelijke beperking krijgen in de samenleving steeds meer aandacht. De indruk bestaat dat er een groeiende groep is die niet meer meekomt in de steeds complexere maatschappij. In de casuïstiekbespreking van het Veiligheidshuis Fryslân valt op dat er een toename is van het aantal personen met LVB problematiek die een risico zijn voor de maatschappij of die zelf een risico lopen (op bijvoorbeeld uitbuiting). Dit vanwege het feit dat zij voor openbare-ordeproblemen zorgen, overlast en/of criminaliteit veroorzaken.

Gemeente Leeuwarden is in 2018 gestart met de landelijke City Deal 'zorg voor veiligheid in de stad'. Tijdens een expertmeeting op 24 mei 2018 is een pilot voorgesteld waarbij de gemeente Leeuwarden binnen deze City Deal helpt bij het toerusten van professionals (onder andere wijkteams, zorgaanbieders, verwijzers, gemeentepersoneel, politie) voor de vroege signalering, een motiverende bejegening van deze doelgroep, en een betere toeleiding naar zorg.

Ambities en doelstelling

De gemeente Leeuwarden wil een effectieve aanpak ontwikkelen voor mensen met LVB-problematiek met als doel om overlast en criminaliteit te verminderen. Deze aanpak richt zich op vroege signalering, het benaderen van, en het bieden van een passend zorgaanbod voor personen met LVB-problematiek voordat zij ontspoord zijn.

Wat gaan we doen

De gemeente Leeuwarden wil in navolging van de landelijke City Deal 'zorg voor veiligheid in de stad' een pilot uitvoeren waarmee zij bijdraagt aan een effectieve aanpak voor mensen met een Licht Verstandelijke Beperking (LVB) die ernstig risico lopen in de criminaliteit te belanden of overlast te veroorzaken. Concreet gezegd: met externe partners wordt onderzocht op welke wijze de "screener voor intelligentie en voor licht verstandelijke beperking (kortweg SCIL) in de gemeente Leeuwarden kan worden ingezet. In dit project wordt nauw samengewerkt met MEE. Daarnaast is MEE bezig met de realisatie van een crisiskaart en een opleiding voor werkers/voorlichting over LVB. Zo kunnen beperkingen die zich kunnen openbaren beter zichtbaar worden gemaakt, zodat de hulpverlening en dienstverlening hier beter op kunnen inspelen.

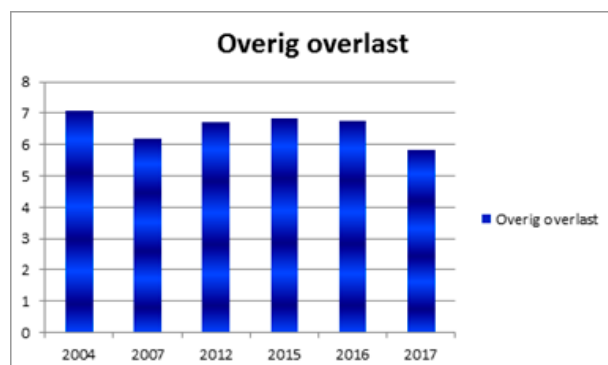
¹ Deze cijfers betreffen het verblijf in de CBL. Hier verblijven mensen uit de regio Fryslân inclusief Leeuwarden.

3.3 (Woon)overlast

Terugblik en analyse

In een ideale situatie lossen bewoners onderling hun geschillen op. In bepaalde situaties kunnen, durven, kunnen of willen ze dit niet. Woonoverlast is in Nederland en ook in de gemeente Leeuwarden een serieus maatschappelijk probleem. Veel Nederlanders ervaren dagelijks meer dan toelaatbare overlast van hun directe burens, zoals geluidsoverlast, overlast door huisdieren, stankoverlast, problemen door drugs- en/of drankgebruik, agressief gedrag of intimidatie.

VPI cijfers overige overlast (waaronder woonoverlast)

De VPI-cijfers zijn rapportcijfers, dus hoe lager het cijfer, des te slechter de score. We zien dus op dit gebied een verslechtering, zowel objectief (politecijfers) als subjectief (belevingscijfers).

Burenoverlast: opvallende stijging in het Valeriuskwartier

De stijging in de categorie overlast (burenoverlast) wordt veroorzaakt door de stijging in de wijk Valeriuskwartier en Magere Weide: van 3 incidenten in 2016 naar 19 in 2017. Het gaat om burenruzie en huiselijke twist op meerdere adressen verspreid door de Valeriuskwartier. Deze stijging heeft een relatie met het plaatsingsbeleid van nieuwe huurders in de grote voorraad sociale huurwoningen in deze wijk. Bij de overlastmeldingen gaat het om sociale problematiek, maar ook om drugsoverlast die wordt veroorzaakt door gebruikers. In een aantal straten zijn opvallend meer incidenten geregistreerd; het gaat hier niet alleen om sociale huurwoningen, maar ook om particuliere verhuur.

Meldingen (buren)overlast				
Cijfers MOL	2015	2016	2017	2018 8 maand
burengerucht	582	501	306	265
Burengerucht complex	119	106	54	90
kamerverhuur	136	83	66	30
Sociale hygiëne (hoarding) (cijfers GGD)	67	65	76	69

Ambities en doelstelling

Het doel van de aanpak van woonoverlast is deze zoveel mogelijk te voorkomen en zo snel en doeltreffend mogelijk te beëindigen. Dit proberen we als volgt te bereiken:

- We streven ernaar om elke overlastsituatie binnen drie maanden te beëindigen. Dit is afhankelijk van de specifieke (of complexiteit) van de situatie.
- Het vergroten van de bekendheid van Meldpunt Overlast Leeuwarden.
- Een sterkere regierol voor het Meldpunt Overlast Leeuwarden bij de aanpak van (woon)overlast.
- Het versterken van de samenwerking tussen het veiligheidsdomein en het sociaal domein.
- Te realiseren dat geconstateerde overtredingen gevolgd worden door een reactie die qua intensiteit zo goed mogelijk aansluit bij de aard en de ernst van de overtreding (proportionaliteit en subsidiariteit).
- Te bewerkstelligen dat er door een bestuursmaatregel een einde komt aan de overlastsituatie ter bescherming van de openbare orde, het woon- een leefklimaat en de volksgezondheid; Herhaling van de overtreding wordt voorkomen.
- Het kenbaar maken aan de inwoner welke maatregel hij/zij van de overheid kan verwachten na een overtreding.

Wat we gaan doen?

In april 2018 is de notitie aanpak woonoverlast vastgesteld. De notitie geeft o.a. inzicht welke partijen hierbij betrokken zijn en wat voor (juridische) instrumenten/interventies in de verschillende fasen ingezet kunnen worden. Eén van die juridische instrumenten is de Wet aanpak woonoverlast. Sinds 30 mei 2018 is het mogelijk om de beleidsregels van deze wet toe te passen in de gemeente Leeuwarden. Zo krijgt de burgemeester nu de mogelijkheid om specifieke gedragsaanwijzingen te geven aan overlastgevers in zowel huur- als koopwoningen. De inzet van dit instrument zal de komende periode meer vorm krijgen, waarbij ook nadrukkelijk de samenwerking wordt gezocht met diverse ketenpartners zoals het Veiligheidshuis Fryslân en de politie.

Een aantal inwoners kan om verschillende redenen zichzelf en zijn woonomgeving ernstig vervuilen. Een verstandelijke beperking, psychiatrische aandoeningen, extreme dierenliefde, verzamelwoede of verslaving kunnen hieraan ten grondslag liggen. Er is sprake van een hygiënisch woonprobleem wanneer vervuiling van een gebouw, woning of terrein veroorzaakt wordt door het gedrag van een of meerdere bewoners en leidt tot stankoverlast, overlast van ongedierte en/of gevaar voor de volksgezondheid of brand. Het huidige protocol wordt de komende periode geactualiseerd, waarbij de Wet aanpak woonoverlast een prominentere rol krijgt en de verbinding met het sociaal wijkteam wordt versterkt.

Het komt voor dat dezelfde casuïstiek op verschillende overlegtafels, bijvoorbeeld het pandenoverleg en het handhavingsoverleg, wordt besproken. De komende periode wordt een verbinding gemaakt tussen deze diverse overleggen, waardoor de overlastsituatie sneller en effectiever aangepakt kan worden.

Het Meldpunt Overlast Leeuwarden vergroot haar bekendheid bij de inwoners en ketenpartners.

3.4 Jeugdoverlast

Terugblik en analyse

Melding overlast jeugd			
	2016	2017	2018
jan - april	277	225	169
mei - aug	350	300	396
sep - dec	234	206	N/B
Totaal	861	731	565

Bron: *politie cijfers*

In de eerste maanden van het jaar is in de gehele gemeente Leeuwarden een flinke daling van de jeugdoverlastmeldingen geweest. Een uitzondering hierop vormde de binnenstad, waar de problematiek rondom de Mac Donalds opspeelde. In de zomerperiode zagen we een opvallende stijging ten opzichte van dezelfde periode in 2017. Een stijging van meer dan 30%. Toch is de verwachting dat we de dalende trend van de afgelopen jaren zal voortzetten.

De gemeente Leeuwarden heeft de afgelopen jaren geïnvesteerd in het terugdringen van hinderlijke overlastgevende jeugdgroepen. De aanpak moest leiden tot hooguit 10 van dit soort groepen en er zijn dan ook geen criminele jeugdgroepen in 2018.

Er zijn wel drie problematische groepen: een concentratie van jongeren in de binnenstad, de Bloemenbuurt en Aldlân. Op deze groepen is specifiek ingezet. Daarnaast is er voor deze jongeren sprake van een overgang van de groepsgerichte aanpak naar een persoonsgerichte aanpak. In het algemeen kan worden gesteld dat het niet om vaste groepen gaat, maar meer van fluïde groepen: jongeren komen in verschillende samenstelling en verspreid over de stad bijeen. Door de huidige aanpak is er goed zicht op de jongeren, zodat zonodig vroegtijdig maatregelen kunnen worden getroffen. Het aantal overlastgevende jongeren in het straatbeeld neemt af, maar de beïnvloeding (hangen) via social media neemt toe. Dit heeft grote invloed op het gedrag. Punt van zorg is dat jongeren relatief jong in beeld komen en dan al behoorlijk grensoverschrijdend en buitensporig gedrag vertonen. (middelengebruik, seksueel grensoverschrijdend gedrag). Het respect voor gezag neemt af.

Ambities en doelstelling

Een dusdanige inzet op de jeugd en veiligheid, inclusief overall regievoering, dat zowel de subjectieve als objectieve overlast, criminaliteit en andere problematiek (verder) afnemen. In 2017 is de aanpak jeugdoverlast volgens de Beke-methode doorontwikkeld in de vorm van de aanpak problematische jeugdgroepen volgens het 7-stappenmodel. Het doel is om het 7-stappenmodel als basis te gebruiken voor de aanpak van problematische jeugdgroepen. Om aan deze ambitie bij te dragen

is het doel om de dalende lijn van het aantal meldingen van jeugdoverlast te continueren. Los van wat genoemd is, blijft het belangrijkste doel om een positieve gedragsverandering te realiseren.

Wat gaan we doen

Voor de aanpak van Jeugdoverlast is een goede informatiepositie van belang. Meer en betere informatie vooraf maakt een betere aanpakstrategie mogelijk. Overlastmeldingen en signalen worden dan ook besproken en behandeld tijdens het Taskforce Jeugdoverlast overleg. Er wordt ingezet op een adequatere, informatiegestuurde werkwijze met veel nadruk op de signaleringsfase.

Onze aanpak is gericht op twee componenten; de groepsgerichte en de persoonsgerichte aanpak. Het is de bedoeling een integrale lijst te maken van de meest zorgelijke en/of overlastgevendende jongeren van de stad, om zo te komen tot een sluitende en persoonsgerichte aanpak op alle leefgebieden. Zo wordt op intensieve wijze samengewerkt met sc Cambuur, waar een nieuwe jonge groep "hooligans" zich ontwikkelt. Deze jongeren zijn ook veelal betrokken bij overlast in de stad. Een gezamenlijke aanpak is een voorwaarde om effectief te kunnen interveniëren.

Daarnaast belichten we de zorgkant en bieden we maatwerk aan personen die te maken hebben met complexe veiligheidsproblematiek, of over wie er ernstige zorgen over zijn. Deze personen worden aangemeld en besproken in het VHF.

Tot slot kan het Sportprogramma 'Alleen jij bepaalt wie je bent' het verschil maken en het fundament leggen voor een mooie toekomst. Met 'Alleen jij bepaalt wie je bent' bieden we jongeren van 12 tot 18 jaar uit achterstandswijken die praktijkonderwijs of de basis- of kadergerichte leerweg van het VMBO volgen, hulp bij het maken van de juiste keuzes, waarmee we hen steun geven op hun weg naar volwassenheid. Ons doel houden we daarbij altijd voor ogen: het realiseren van een positieve gedragsverandering.

3.5 Huiselijk geweld

Terugblik en analyse

Huiselijk geweld en kindermishandeling zijn de meest voorkomende vormen van geweld in onze samenleving. Het komt voor in alle maatschappelijke milieus en binnen alle culturen. In Nederland zijn elk jaar naar schatting 119.000 kinderen, bijna 3,5 procent van onze kinderen, slachtoffer van kindermishandeling. Jaarlijks worden 200.000 personen slachtoffer van huiselijk geweld. Ook ouderenmishandeling is een groot probleem: circa 170.000 ouderen hebben in Nederland te maken met verschillende vormen van ouderenmishandeling ².

De betrokkenheid van de sector veiligheid ligt vooral in de aanpak van huiselijk geweld door het uitvoeren van de Wet tijdelijke huisverbod. De wet tijdelijk huisverbod maakt het mogelijk om bij een (vermoeden van) ernstig en onmiddellijk gevaar van huiselijk geweld en kindermishandeling een huisverbod op te leggen. De pleger van huiselijk geweld wordt hiermee voor een periode van 10 dagen verboden thuis te komen en hij mag geen contact hebben met gezinsleden of huisgenoten.

Daarmee wordt, gedurende de looptijd van het huisverbod, een mogelijke escalatie van huiselijk geweld voorkomen. Het huisverbod heeft als primaire doel om veiligheid te creëren maar er wordt daarnaast direct hulpverlening gekoppeld aan zowel de pleger als de slachtoffer(s). Het huisverbod is ook een contactverbod. Het contactverbod houdt in dat de uithuisgeplaatste geen contact mag opnemen met de achterblijvers. Het huisverbod kan worden verlengd tot maximaal 4 weken en kan meerdere malen na elkaar worden opgelegd.

In 2014 ontstond de wens om door middel van de Rotterdamse 'geplande screening' ook in de drie noordelijke provincies de Wet tijdelijke huisverbod in te zetten bij kindermishandeling. Besloten werd een pilot te starten om dit te onderzoeken. De pilot is in begin 2017 geëvalueerd.

Het evaluatierapport toont aan dat de betrokken partijen positief zijn over de geplande screening. Toch is de geplande screening in de pilotperiode van twee jaar nauwelijks ingezet. Gedurende de pilot zijn zeven geplande screenings uitgevoerd; vijf in Friesland en twee in Groningen. In slechts één geval heeft dit geleid tot het opleggen van het huisverbod. In de andere casuïstiek is gekozen voor een andere interventie zoals Onder toezichtstelling (OTS). Oorzaak van deze tegenstelling is onder andere de lage prioritering bij diverse ketenpartners waardoor het aan een goede implementatie ontbrak. Toch hebben alle ketenpartners de wens om hiermee een doorstart te maken.

In de afgelopen jaren is het aantal meldingen en misdrijven in Friesland gedaald. Dit geldt ook voor de opgelegde huisverboden. Desondanks is en blijft dit thema een urgent veiligheidsvraagstuk.

² Vervolgactieplan Ouderen in veilige handen, 2015- juni 2018

3.6 Huisverboden

Totaal aantal huisverboden Noord Nederland

Politie cijfers Huiselijk geweld					
	2014	2015	2016	2017	
Huisverboden Noord Ned	270	322	252	254	
Aantal screenings RIHG Lwd	41	28	18	27	9
Opgelegde huisverboden Leeuwarden	39	24	14	24	11

Politie cijfers meldingen Huiselijk geweld en misdrijven in Fryslân				
	2014	2015	2016	2017
Meldingen Huiselijk geweld	3062	3075	2685	2507
Misdrijven Huiselijk geweld	1216	1038	869	788

Ambities en doelstelling

Het optimaliseren van de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling en deze incidenten terugdringen en de schade ervan beperken. We willen de cirkel van geweld, de overdracht van generatie op generatie, doorbreken.

Wat gaan we doen

Vervolg van de pilot waarbij het huisverbod wordt ingezet bij een vermoeden van kindermishandeling met als belangrijkste voorwaarde het aanwijzen van een "missiewerker". Deze heeft als opdracht om de methode, waarbij met behulp van een "weegteam" wordt gekeken naar de mogelijkheid tot het opleggen van een huisverbod bij een vermoeden van kindermishandeling, meer en beter onder de aandacht te brengen in het werkveld.

Het convenant samenwerkingsafspraken ketenpartners bij de uitvoering hulpverlening Wet Tijdelijk Huisverbod wordt geactualiseerd. De gemeente Leeuwarden zal samen met een aantal andere gemeenten het initiatief nemen tot een structureel regionaal overleg, georganiseerd met alle betrokken ketenpartners. Daarnaast doen we onderzoek gedaan naar de mogelijke effecten van het huisverbod.

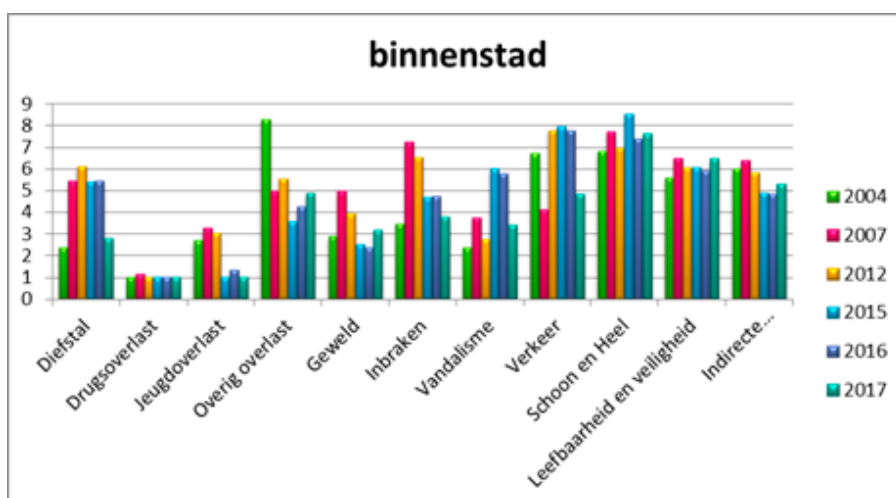
4. Veilige Binnenstad

In deze paragraaf schetsen we eerst het algemeen beeld van de binnenstad en vervolgens schetsen we de situatie van specifieke fenomenen in de binnenstad.

Terugblik en analyse

De binnenstad is een bijzondere wijk. De binnenstad heeft zijn eigen vaste bewoners, maar heeft ook een belangrijke centrumfunctie voor burgers en bezoekers. Naast de vele winkels, concentreren een groot gedeelte van de horeca, de prostitutie en de coffeeshops zich in dit centrumgebied. Dit brengt overlast met zich mee, bijvoorbeeld door drugsgebruik en uitgaanspubliek. De binnenstad is helaas al heel wat jaren een zogenaamde "code rood"-wijk (cijfer VPI 2017: 3.88).

Een deel van de problematiek heeft betrekking op jeugdoverlast, op woonoverlast en op personen met verward gedrag. Deze thema's worden separaat besproken onder het thema overlastgevend personen.

Bron: VPI 2017

De materie is weerbarstig, maar we geloven erin dat door een goede samenwerking de veiligheidssituatie in de binnenstad wel te verbeteren is. De laatste jaren wordt het gebiedsgerichte toezicht ingezet in de binnenstad. Daardoor is er goed zicht op diverse overlastgevendende en criminele groepen. Dit zorgt ook voor een stabiel/dalend overlastbeeld van nagenoeg alle vormen van overlast, zoals de meldingen van overlast van jeugd, zwervers, en personen met verward gedrag en overlast door vuurwerk en geluidshinder vanuit de horeca. Nadeel van deze intensieve aanpak is dat een deel van de problematiek zich verplaatst naar naastgelegen gebieden. Dat zien we bijvoorbeeld sterk terug in de wijk Oud-Oost, waarvoor een apart plan van aanpak wordt opgestart.

Ambitie en doelstelling

De binnenstad is veilig en leefbaar. Met een persoonsgerichte én een gebiedsgerichte aanpak verminderen we de criminaliteit en overlast in het centrumgebied. De veiligheid in de binnenstad verbetert eind 2020. Deze verbetering wordt behaald door de vermindering van de drank- en drugsoverlast en –handel en door afname van de geweldsincidenten met 5-10 %.

Wat gaan we doen

Toezicht en handhaving in de binnenstad

Het toezichtmodel is een beproefd model van integrale samenwerking in de binnenstad, op het stationsgebied en in enkele aangrenzende aandachtsgebieden (Schrans en Vlietzone). Daarmee borgen we dat politie, handhaving, Trigion en de OV vervoerders (globaal) tijdens winkeltijden continue ingezet worden en dat deze partijen nauw samenwerken. Dit model is in de afgelopen jaren effectief en succesvol gebleken en daardoor niet meer weg te denken. Door de nauwe samenwerking ontstaat synergie, waarmee we problemen als winkeldiefstal, fietsendiefstal en overlast hebben teruggebracht.

Doordat het toezichtmodel goed werkt, zien we hier en daar een verschuiving naar aangrenzende gebieden. Daarom zijn enkele aandachtsgebieden benoemd, waar het toezichtmodel ook kan worden ingezet. Een voorbeeld daarvan is de Vlietzone.

Vanuit het toezichtmodel is er de laatste jaren veel aandacht voor overlast door personen met verward gedrag of verslavingsproblemen. Ook zet men regelmatig in op de overlast die wordt veroorzaakt door de jeugd in bijvoorbeeld de

Prinsentuin of de Binnenstad. We zetten in op een aantal prioritaire thema's: winkeldiefstal, fietsdiefstal, overlast en drugs- en prostitutiegerelateerde activiteiten, inzet op overlast door personen met verward gedrag, of verslavingsproblemen.

Ook gaan we het toezichtmodel extra inzetten in bepaalde gebieden buiten de binnenstad, zoals de Vlietzone. Een aantal malen per jaar treffen we elkaar voor het beleidsoverleg. Daarnaast zijn er met de diverse partijen ook operationele overleggen. De functionarissen op straat beginnen met een gezamenlijke briefing, waarin bepaalde personen onder de aandacht worden gebracht of specifieke aandachtspunten worden benoemd. Uit het actuele beeld worden gezamenlijk acties opgepakt, soms in specifieke gebieden. Uiteraard blijft het zaak om het toezichtmodel gezamenlijk te onderhouden, bij te sturen of wellicht uit te breiden.

4.1 Prostitutie en mensenhandel

Terugblik en analyse

Prostitutie is in Nederland een legaal beroep. Het is onder bepaalde voorwaarden toegestaan om tegen betaling seksuele diensten te verrichten en te ontvangen. Prostitutie is een beroep dat is ingebed in een kader van regelgeving en zorg. Dit gebeurt enerzijds ter bescherming van de prostituee: sekswerk is psychisch en lichamelijk zwaar. Anderzijds dient dit ter bescherming van de omgeving waar prostitutie plaats vindt, vanwege het risico op overlast. De prostitutiebranche in Leeuwarden is geconcentreerd in de binnenstad. Uiteraard wordt de (illegale) prostitutie en mensenhandel in de gehele gemeente gemonitord en aangepakt.

De ernstigste misstand in de prostitutiebranche is mensenhandel. Het gaat hier om een ernstige schending van de mensenrechten maar het probleem is breder. Er kan namelijk ook sprake zijn van mensenhandel als een persoon er bewust voor kiest om in Nederland in de prostitutie te gaan werken, maar hier in een uitbuitingssituatie terecht komt. De aanwijzingen voor mensenhandel in de prostitutiesector hebben in de afgelopen jaren geleid tot meer aandacht en waakzaamheid. Het bestrijden van uitbuiting en dwang in de prostitutiebranche is afhankelijk van het herkennen, oppikken en stapelen van signalen. Mensenhandel is een complex, grotendeels onzichtbaar delict waar moeilijk grip op te krijgen is.

Resultaten controles prostitutie en mensenhandel in Leeuwarden				
	2015	2016	2017	2018 (tot 28-10)
Aanhouding verdachte mensenhandel	12	5	4	Nog niet bekend
Uit prostitutie gehaald (strafrechtproces)	12	4	6	Nog niet bekend
Overnachten werkplek	2	0	0	0
Seksinrichting (woning) zonder vergunning	0	6	6	6

Bron: cijfers HUP

In het regeerakkoord van het kabinet Rutte-3 is afgesproken dat ter voorkoming van misstanden in de prostitutiebranche nadere afspraken moeten worden gemaakt. In de praktijk betekent dit dat het wetsvoorstel van de Wet regulering prostitutie aangepast moet worden. Het huidige wetsvoorstel kende tot voor kort geen vergunningsplicht voor zelfstandige werkende prostituees. In het regeerakkoord wenst het kabinet hier een aanpassing op. Zo zullen alle vormen van bedrijfsmatige seksuele dienstverlening vergunningsplichtig worden. Tevens zal er een wettelijke grondslag komen voor intakegesprekken, zodat misstanden beter kunnen worden voorkomen. De consequenties voor (lokaal) prostitutiebeleid zijn nu nog ongewis. De nadere interpretatie van het regeerakkoord en de daarbij behorende stappen zullen op termijn duidelijk worden. Het huidige beleid van de gemeente wordt voortgezet en waar mogelijk geoptimaliseerd, tot duidelijk is hoe het wetsvoorstel van de Wet regulering prostitutie eruit komt te zien.

Ambities en doelstelling

Het (blijvend) optimaliseren van de gerichte aanpak van misstanden met als resultaat meer grip op de branche en een versterkte positie van de prostituee. Het voorkomen en bestrijden van mensenhandel, waarbij we oog hebben en zorg dragen voor de slachtoffers van mensenhandel. Het uiteindelijke doel hiervan is het verminderen van misstanden.

Wat gaan we doen

Het Plan van Aanpak ketenaanpak Noord- Nederland wordt in 2019 vastgesteld. In dit plan van aanpak worden met diverse ketenpartners, waaronder Fier Fryslan, afspraken gemaakt over het voorkomen en bestrijden van mensenhandel. Hierbij is ook oog en zorg voor de slachtoffers van mensenhandel. In de daaropvolgende jaren wordt de aanpak geoptimaliseerd, waarbij de werkwijze, signalering en handhaving op elkaar aansluit.

De gemeente blijft, in samenwerking met de politie, inzetten op de handhaving van illegale prostitutie. Daarbij wordt gebruikt gemaakt van WebIQ. Deze technologie kan worden gebruikt bij het opsporen van mensenhandel en illegale prostitutie: het zogeheten datagestuurde werken. Daarnaast wordt in samenwerking met de ketenpartners zoals het OM, politie en de belastingdienst onderzoek gedaan naar illegale praktijken.

4.2 Dag- en Nachtopvang

Terugblik en analyse

Overlast zwervers			
	2016	2017	2018
jan - april	114	123	28
mei - aug	136	94	38
sep - dec	117	48	N/B
Totaal	367	265	66

Bron: politiecijfers

We zien al jaren een daling van de overlast die wordt veroorzaakt door dak- en thuislozen. In 2018 is deze daling drastisch. De inzet en samenwerking met het eerder genoemde ACTeam ligt hier mede ten grondslag aan. In de nachtopvang zijn de regels aangescherpt. Een grote groep personen verbleef voor langere tijd in de nachtopvang en had geen zicht op een duurzamer verblijf. Deze groep heeft prioriteit gekregen en sinds 1 januari zijn meer dan 50 personen doorgestroomd naar een andere vorm van verblijf, zoals beschermd wonen of zelfstandig wonen met begeleiding van bijvoorbeeld Limor. Enkele personen zijn ook buiten Leeuwarden geplaatst.

Het ingezette beleid van de nachtopvang is doorgezet. Uitzichtloos en daardoor langdurig verblijf in de nachtopvang is niet meer aan de orde. Hier zijn duidelijke afspraken over gemaakt. In het najaar van 2018 is in een brede focussessie gesproken over de toekomst van de dagopvang aan de Tuinen en Zuidergrachtswal en de gebruikersruimte. Deze sessie heeft een aantal goede nieuwe inzichten opgeleverd die in de komende jaren worden uitgewerkt en uitgevoerd.

Ambities en doelstelling

De realiteit leert ons dat er altijd dak- en thuislozen zullen zijn in Leeuwarden. In tegenstelling tot eerder wordt nu actief gewerkt aan het motiveren en activeren van de doelgroep. Maatwerk per persoon is hierbij een belangrijk instrument.

Wat gaan we doen

De dagopvang wordt komende jaren geherstructureerd, waarbij het voor de doelgroep van belang is dat na een rust- en herstelperiode een meer activerende houding wordt gerealiseerd. De regie hierop ligt bij het sociaal domein, in samenwerking met uitvoerende organisaties als GGZ, VNN, Leger des Heils, Zienn en de Fact-teams.

Het ACT-team, dat op straat signaleert en werkt, heeft zich afgelopen jaar bewezen als een belangrijke schakel tussen de straatcultuur en de bestaande voorzieningen. Dit resulteerde in een forse afname van de overlast. Deze inzet moet behouden blijven en is voortsnog geborgd in het plan van aanpak van personen met verward gedrag. Voor deze categorie inwoners is het verder van groot belang dat er op korte termijn onconventionele woonplekken worden gecreëerd. Er zijn personen in deze categorie die niet kunnen wonen in een wijk of dorp vanwege hun complexe problematiek en de te verwachten overlast.

4.3 Horeca en coffeeshops

Terugblik en analyse

Elk weekend vinden in of rondom de horeca in de binnenstad diverse incidenten plaats. Aandachtspunten in de horeca, waarbij een gezamenlijke aanpak nodig blijft, zijn drank- en drugsoverlast, doorschenken, alcoholgebruik van minderjarigen, diefstallen/zakkenrollerij, coffeeshops, openbare orde (onder meer bij evenementen) en mishandelingen. Naast het veelvuldig gebruik en misbruik van alcohol is de afgelopen jaren het recreatief gebruik van lachgas als roesmiddel toegenomen, ook in de Leeuwarder horeca.

Gemiddeld genomen lijkt het aantal horeca- en uitgaansgerelateerde incidenten en de zwaarte ervan niet toe te nemen of af te nemen. Wel zijn er soms "pieken" met incidenten en/of periodes waarin het onrustig is in het uitgaansgebied. Met de inzet van politie en in nauwe samenwerking met Stadstoezicht en door extra inzet vanuit de veiligheidsorganisatie tijdens

evenementen hebben we snel kunnen inspringen op vervelende situaties. Nauwe samenwerking tussen de verschillende toezichthoudende en handhavende partijen is nodig, omdat alleen op die manier effectief kan worden opgetreden tegen bijvoorbeeld overlastplegers die veelvuldig in beeld komen (informatiegestuurd werken). Ook kan op die manier doortastend maar zorgvuldig worden gehandhaafd op horecabedrijven.

Overlast i.v.m. alcohol/drugs			
	2016	2017	2018
jan - april	190	135	179
mei - aug	203	194	262
sep - dec	184	169	N/B
Totaal	577	498	441

Bron: politiecijfers gehele gemeente Leeuwarden

Ambities en doelstelling

Het uitgaansklimaat in de binnenstad veilig houden en waar nodig en mogelijk verbeteren, zowel qua veiligheidsbeleving als cijfermatig. Overlast, geweld en middelenmisbruik (alcohol, drugs) zo veel mogelijk voorkomen.

Wat gaan we doen

We continueren de huidige aanpak en waar nodig zetten we bestuursrechtelijke maatregelen in. Hieronder vallen onder meer gebiedsverboden, lasten onder dwangsom, en tijdelijke sluitingen van horecabedrijven (waaronder coffeeshops). Ook het horecatoezicht door Stadstoezicht wordt gecontinueerd. Bij evenementen rond het uitgaansgebied worden vergunningverlening, toezicht en handhaving verder geprofessionaliseerd om incidenten en overlast te voorkomen.

We onderzoeken het draagvlak voor het actualiseren van het convenant veilig uitgaan in aanvulling op het al bestaande convenant Collectieve Horecaontzegging (CHO). Het convenant ziet op afspraken rond cruciale veiligheidsthema's voor veilig uitgaan zoals de veiligheid en bescherming van horecapersoneel, de kwaliteit en aantrekkelijkheid van het openbaar gebied, (preventie) schadelijk middelengebruik, geweldaanpak, toezicht en handhaving, en overleg, communicatie en evaluatie. Partners hierin zijn naast de gemeente: Koninklijke Horeca Nederland (KHN), Politie, Openbaar ministerie, en de Veiligheidsregio.

Preventieactiviteiten gebruik lachgas. Gemeenten hebben wettelijk gezien weinig handvatten in de aanpak van lachgas, want de verkoop ervan is niet verboden. Daarom zijn verschillende gemeenten gestart met het ontwikkelen van preventie-activiteiten en het inperken van de verkoop op basis van vrijwillige afspraken met leveranciers. Van een gestandaardiseerde landelijke aanpak is echter nog geen sprake. De voorlichtingsboodschappen en (de mate van) activiteiten in de verschillende regio's lopen sterk uiteen. Ook Leeuwarden gaat hierop inzetten.

4.4 Cameratoezicht

Terugblik en analyse

In de afgelopen jaren heeft het belang van cameratoezicht zich meerdere keren bewezen. Het is een belangrijk instrument in de veiligheidsketen, vooral bij het vroegtijdig inspelen op dreigende situaties, om escalaties te voorkomen. Het is door de wet- en regelgeving en de technische (on-) mogelijkheden een continu proces om de zaken goed op orde te hebben en te houden. Daarnaast is en blijft de camerabediening mensenwerk. Om de kwaliteit op orde te hebben is de afgelopen jaren al het nodige geïnvesteerd in opleidingen, maar ook in technische aanpassingen/verbeteringen.

Ambities en doelstelling

Een bijdrage leveren in de aanpak van uitgaansgeweld en het verhogen van het veiligheidsgevoel van zowel de bezoekers als de medewerkers tijdens het uitgaan in Leeuwarden. Het monitoren en veilig laten verlopen van grootschalige evenementen in de binnenstad. Vroegtijdig inspelen op situaties om escalaties te voorkomen.

Wat gaan we doen

Een deel van het systeem is van 2011/2012 is aan vervanging toe. Door de huidige techniek, de komst van glasvezel en door kwalitatief goede camera's is het nu meer mogelijk om met cameratoezicht het gewenste resultaat te bereiken. Voor de hulpdiensten, en gezien de integrale aanpak van uitgaansgeweld is cameratoezicht onmisbaar.

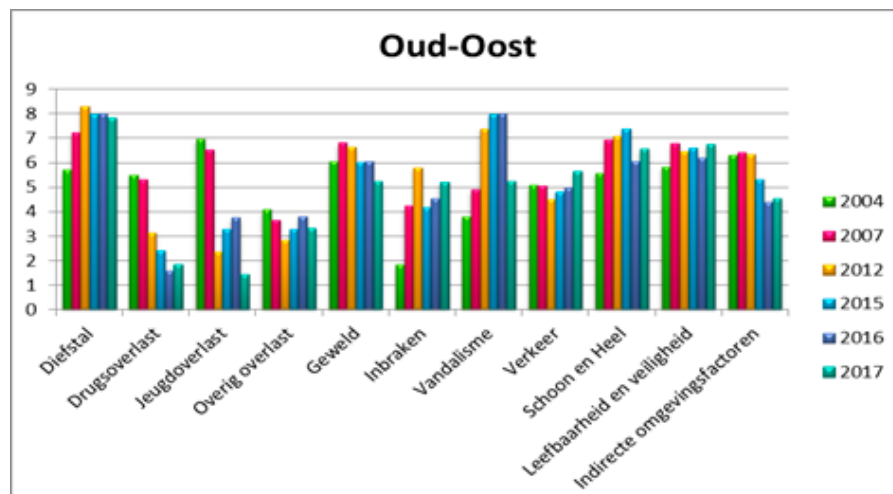
In de komende jaren wordt het camerasysteem dan ook geüpgraded/vernieuwd. Door een nog betere beeldkwaliteit kunnen vroegtijdig incidenten worden gesignaleerd en kan de pakkans worden verhoogd.

5. Aanpak sociale en fysieke verloedering in prioritaire wijken

In dit hoofdstuk wordt de aanpak beschreven van wijken of gebieden waar sprake is van een specifieke problematiek. Dit kan een onveilige leefomgeving zijn, maar ook bedrijventerreinen en de hotspotwijken op gebied van woninginbraken komen aan de orde.

Terugblik en analyse

Uit de wijkveiligheidsindex blijkt dat de wijk Oud-Oost een wijk is die ook onvoldoende scoort op de veiligheidsmatrix.

bron: VPI 2017

Vele vormen van overlast komen (te) vaak voor. Ook de leefbaarheid scoort relatief laag. In de wijk 't Vliet is in 2018 een stijging te zien van de drugsoverlast in de maand mei, gevolgd door een normaal beeld in juni, en dit herhaalt zich in juli en augustus. De meeste incidenten werden in deze periode geregistreerd op een adres aan de Camperstraat. Deze woning is uiteindelijk tijdelijk gesloten na het aantreffen van drugs in de woning, nadat veel op overlast was gehandhaafd. Ditzelfde geldt voor meerdere woningen in de stad. Het gaat veelal om overlastadressen waarbij voor de handhaving integraal wordt samengewerkt tussen verschillende partners, zoals de gemeente, de woningstichting, wijkteams en de hulpverlening. Ook personen die voor overlast zorgen op straat vormen soms een probleem. In een enkel geval is er een relatie met het gebruik van GHB.

Een deel van de problematiek is te herleiden op jeugdoverlast, woonoverlast en op personen met verward gedrag. Deze gevallen worden individueel besproken bij het overleg over overlastgevendende personen. Binnen het fysiek domein is een speciaal actieprogramma ontwikkeld om de wijken in Oud-Oost, maar ook het Valeriuskwartier aan te pakken met fysieke en sociale ingrepen.

In het Valeriuskwartier hebben politie en gemeente in 2018 al een integrale handhavingsactie gehouden. Deze aanpak wordt in 2019 en verder gecontinueerd.

In de wijken van Oud-Oost, met als centraal punt de Vlietzone, speelt veel. Naast gezinnen wonen ook veel studenten en alleenstaanden. De frictie tussen die groepen is een oorzaak van de gevoelens van overlast in dit gebied. Ook bestaat er ergernis over de fysieke infrastructuur van deze wijk.

Ambitie en doelstellingen

Door verloedering vroegtijdig te signaleren en aan te pakken kunnen bewoners in een leefbare en veilige wijk wonen en verblijven. In de veiligheidsprestatie index (VPI) Leeuwarden 2020 geldt voor maximaal één wijk de code rood. De wijken in de gemeente Leeuwarden scoren op gemiddeld met 7,5 of hoger.

Wat gaan we doen

- Een diepere analyse uitvoeren in prioritaire wijken, met als doel inzicht te krijgen in de verschillende leefbaarheids- en veiligheidsproblemen, hotspots en hot times.
- Het vergroten van de bekendheid van het Meldpunt Overlast Leeuwarden (MOL) bij met name bewoners van de prioritaire wijken.
- Vergroten van de meldingsbereidheid op diverse veiligheidsthema's, zoals drugs, overlast, vernielingen, etc.
- Het verbeteren van de informatiepositie om de problematiek binnen de wettelijke taken en bevoegdheden op integrale wijze te kunnen aanpakken.
- Inzicht krijgen en houden op de thema's polarisatie en radicalisering.
- Het versterken van de samenwerking van professionals en bewoners.
- Organiseren van een jaarlijkse schouw in de wijk.

Door in wijken nauw samen te werken met professionals en bewoners wordt binnen de kaders van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) de informatiepositie van de individuele partners versterkt. Dit geeft inzicht in de problematiek in de wijk; door samen te werken is een integrale aanpak van de problematiek op efficiënte wijze mogelijk.

Het risico bestaat dat in wijken, of delen daarvan, verloedering optreedt als niet tijdig inzicht wordt verkregen in de daar bestaande problematiek, en als er niet integraal wordt samengewerkt met professionals en bewoners. Het gevolg daarvan is dat de situatie onnodig verslechtert. De uitvoering is gebonden aan de bestaande wettelijke kaders, de huidige capaciteit en de voorgestelde begroting. Hierdoor moeten prioriteiten gesteld worden, waardoor ingezet zal worden op hotspots, hottimes en op extreme excessen.

5.1 Woninginbraken en helingbestrijding

Het aantal woninginbraken in Nederland neemt af, maar helaas worden er dagelijks nog regelmatig woninginbraken gepleegd. De gemeente Leeuwarden is hier geen uitzondering in en daarom zijn wij nog niet tevreden over de daling van het aantal woninginbraken. Bij de bestrijding hiervan wordt ook ingezet op jeugdige personen met behulp van de interventie "alleen jij bepaalt wie je bent" (AJB). Deze interventie is onder het thema 'jeugd' nader omschreven. De aanpak beperkt zich niet alleen tot de prioritaire wijken, maar ook de wijken die op enig moment "hotspot" zijn op gebied van woninginbraken.

Terugblik en analyse

Diefstal/inbraak woning			
	2016	2017	2018
jan - april	228	162	160
mei - aug	162	167	189
sep - dec	245	202	N/B
Totaal	635	531	349

Bron politiecijfers

De afgelopen jaren gaven een dalende trend te zien. Na een stabiel beeld in de eerste periode van 2018 is in de zomermaanden weer een stijging te zien. Deze is te herleiden op een stijging in de maanden juli en augustus. In juli is in de wijk Oud-Oost een hotspot te zien, maar na de inzet op diverse druggerelateerde overlastpanden zijn meerdere verdachten aangehouden en is een aantal woningen in deze wijk gesloten. In de maand augustus is er in Oud-Oost in het geheel geen inbraak geweest. In augustus is de stijging vooral te zien in de wijk Camminghaburen, op afstand gevolgd door de Vogelbuurt, Huizum-Dorp en Aldlân-West.

Ambitie en doelstellingen

Ook landelijk en regionaal heeft de aanpak van high impact crimes, waaronder woninginbraken, prioriteit. De ambitie hierbij is in de gemeenschappelijke veiligheidsagenda beschreven. Wij willen aan deze ambitie bijdragen, die ook in lijn is met de doelstelling van de Minister van Veiligheid om een daling van 30% van het aantal woninginbraken te realiseren. Deze ambitie is:

- maximaal 4.500 voltooidde woninginbraken in 2018;
- het ophelderingspercentage is minimaal 15%.

We streven naar een stabilisering van het aantal woninginbraken op het niveau van 2017 toen 531 inbraken werden geregistreerd.

Wat gaan we doen

- Uitvoeren van een verdieplingsanalyse woninginbraken die is gebaseerd op politie- en gemeentegegevens en inzicht geeft in hotspotwijken, hottimes en de woningtypes waarin het meest wordt ingebroken.
- Organiseren van inbraakpreventieavonden in hotspotwijken/prioritaire wijken. De inbraakpreventieavond wordt gepresenteerd door een ex-inbreker. Die bespreekt bijzonderheden die hij aantrof in de wijk met de bewoners.
- Stimuleren van gecertificeerd hang- en sluitwerk. Voor de aanschaf van hang- en sluitwerk worden tijdens de inbraakpreventieavonden kortingsbonnen verstrekt.
- Vergroten van het bewustzijn van inbraakrisico. Het uitvoeren van gerichte acties in hotspotwijken op hottimes, zoals het donkeredagenoffensief en de vakantieperiode, moet het bewustzijn van het risico op inbraak vergroten. Hiervoor worden communicatiemiddelen ingezet zoals flyers, Huis aan Huis, senioren- en studentenkranten, gerichte acties op Facebook, Twitter, enzovoort.
- Uitvoeren van controles op de registreerplicht van handelaren in tweedehands goederen. De controles bij handelaren in tweedehands goederen wordt in samenwerking met politie uitgevoerd. Handhaving zal plaatsvinden conform het handhavingsarrangement helingbestrijding.
- Inzetten van de campagne 'Wie de baas is'. Deze campagne heeft als doel om mensen op voorhand hun eigendommen te laten registreren, zodat de opsporingskans vergroot wordt indien een eigendom wordt gestolen.
- Doorgaan met het ondersteunen en faciliteren (door middel van kleding, een jaarbudget, opleidingen en netwerkbijeenkomsten) van de bestaande buurtpreventieteam in Leeuwarden. Deze bewonersinitiatieven (extra ogen en oren) in de wijken Vlietzone, Bilgaard, Achter de Hoven, Huizum-West, Heechterp-Schieringen en Tjerk Hiddes doen goed werk bij het verbeteren van de veiligheid en leefbaarheid in deze wijken. Zij melden zwerfafval, sociale problemen, jeugdoverlast, zijn aanspreekbaar op straat voor bewoners. Ze kijken (al dan niet in samenwerking met de wijkagent) naar inbraakgevoelige huizen en waarschuwen zo nodig bewoners. Overal waar in de wijken nieuwe bewonersinitiatieven ontstaan om buurtpreventie op te starten en in te zetten, begeleidt de gemeente de initiatiefnemers door middel van presentatieavonden en door voorlichting en opleiding van nieuwe leden.
- De gemeente is aanspreekpunt voor de begeleiding van Whatsapp-buurtpreventiegroepen die in straten, wijken worden opgestart. Zij heeft daarvoor gedragsregels opgesteld en begeleidt bij de inkoop en de plaatsing van de verkeersbordjes die zo'n Whatsapp-groep aangeven.

5.2 Kamerverhuur

Terugblik en analyse

Net als andere steden kent Leeuwarden kamerbewoning. Deze woonvorm biedt mensen met een beperkt budget of die op korte termijn of voor een korte periode woonruimte zoeken, een dak boven het hoofd. Sommige mensen aan de onderkant van de samenleving zijn voor hun huisvesting aangewezen op alternatieve circuits. Particuliere kamerverhuur is voor hen vaak een uitkomst. Kamers zijn snel beschikbaar en aan de huurder worden vaak weinig eisen gesteld. De huurprijs is regelmatig te hoog voor de geleverde ruimte en kwaliteit. De huurders van deze kamers hebben echter vaak geen alternatief. Deze categorie huurders veroorzaakt alleen regelmatig overlast. Sommigen trekken zich weinig aan van hun omgeving, veroorzaken geluidsoverlast en vertonen agressief gedrag als zij worden aangesproken op hun handelen.

In 2010 zijn de onderwerpen woonoverlast en kamerverhuur nadrukkelijker op de agenda komen te staan en is een project Woonoverlast bij (illegale) kamerverhuur opgestart. Dit project is in 2013 afgerond, mede omdat er geen complete financiering meer beschikbaar was.

In 2016 bleek dat de continuering van de aanpak in de gemeente Leeuwarden noodzakelijk is en is er incidenteel (voor de duur van een jaar) extra budget beschikbaar gesteld. In deze periode is de problematiek in beeld gebracht, waarbij de focus ligt op de panden van bekende huisjesmelkers. Uiteindelijk waren er 24 panden die meer aandacht verdienen.

De aanpak was breed, waarbij het hoofddoel was om controles van (kamer)verhuurpanden uit te voeren met de bedoeling om tegelijk ook andere (maatschappelijke en sociale) problemen te signaleren. Naast de controles en het voeren van gesprekken en/of het bestuursrechtelijk handhaven is het ook een subdoel om informatie en gegevens te verzamelen die dossiervorming met het oog op een (bestuurlijke) aanpak mogelijk maken. Uiteindelijk bleek dat er maar weinig aanknopingspunten waren om de huisjesmelkers juridisch aan te pakken.

Meldingen kamerverhuur MOL				
	2015	2016	2017	2018 10 maand

Aantal meldingen	136	83	66	31
------------------	-----	----	----	----

Ambities en doelstelling

Woonoverlast vanuit kamerverhuur zoveel mogelijk voorkomen en zo snel mogelijk en doeltreffend te beëindigen.

Wat gaan we doen

Op basis van signalen worden controles uitgevoerd. Zijn er zorgen over een bewoner, dan zal dit bijvoorbeeld gecommuniceerd worden met de hulpverlening. Daar waar nodig wordt bestuursrechtelijke handhaving tegen bijvoorbeeld onrechtmatige bewoning, slechte brandveiligheid of verloedering ingezet. In uiterste nood vindt er een bestuurlijke aanpak plaats.

Maandelijks vindt er een overleg plaats met TH/JVZ en MOL. De lijst met panden wordt besproken en eventuele nieuwe klachten en meldingen worden op basis van prioriteiten op de lijst gezet. Panden waarbij sprake is van een combinatie van problematiek en excessen worden met voorrang opgepakt. Per pand wordt een plan van aanpak opgesteld.

Vastgoedeigenaren die zich schuldig maken aan strafbare feiten worden ingebracht bij het driehoeksoverleg en mogelijk bij het RIEC aangemeld voor een breder onderzoek en interventieadvies.

5.3 Keurmerk Veilig Ondernemen

Keurmerk Veilig Ondernemen winkelgebied Binnenstad/Schrans en Stiens (winkelgebied en bedrijventerreinen) en de bedrijventerreinen de Hemrik en de Zwette.

Terugblik en analyse

Leeuwarden kent al vanaf 2005 het KVO-traject in het winkelgebied van de binnenstad Leeuwarden. In 2012 zijn hier de aanloopstraten en aan toegevoegd, in 2016 volgde de Schrans. Op 9 oktober 2018 is het project gecertificeerd met een Gouden Ster (6e ster; continue samenwerken). Vanaf 1 januari 2018 is na de herindeling met Leeuwarderadeel en een gedeelte van Littenseradiel, ook het KVO Stiens toegevoegd. Het bedrijventerrein De Hemrik heeft op 5 november 2018 een Gouden Ster (6e ster; continue samenwerken) behaald. Bedrijventerrein De Zwette gaat voor de 4e ster.

In het KVO-traject hebben de betrokken partijen intensief samengewerkt om de winkelgebieden en bedrijventerreinen schoner, heler en veiliger te maken. Belangrijke onderdelen van het KVO in de binnenstad zijn het collectief winkerverbod, het oproepcontract afhandeling winkeldieven en overlastgevers en het afrekenen met winkeldieven. Op de bedrijventerreinen gaat het om onder meer verkeersveiligheid, parkeren, illegale bewoning en brandveiligheid.

Ambitie en operationele doelstelling

Het Keurmerk Veilig Ondernemen staat voor een schoon, heel en veilig winkelgebied en bedrijventerrein. In een KVO Winkelbedrijven en Bedrijventerreinen werken het georganiseerd bedrijfsleven, de gemeente, politie, particuliere beveiliging en de brandweer samen om de criminaliteit in winkelgebieden en bedrijventerrein te beperken en de veiligheid te vergroten. Het KVO vormt de structuur om die samenwerking tot stand te brengen. Een schoon, heel en veilig winkelgebied en bedrijventerrein bevordert het vestigingsklimaat en de economische groei.

Wat gaan we doen

Plan van aanpak komende drie jaar KVO Binnenstad/Schrans Leeuwarden

- Nieuwe CWO (+site) van het CCV voortzetten
- Deelnemen aan Toezichtmodel Binnenstad
- Cyberscan onder de aandacht brengen bij de ondernemers
- Aandacht voor problematiek supermarkten
- Jaarlijks voorlichting/bijeenkomsten over brandveiligheid, onveiligheid en overlast op straat en in de winkel.

Plan van aanpak komende drie jaar KVO Stiens

- Toezicht in het buitengebied door stadstoezicht (2x per week)
- Jaarlijks voorlichting/bijeenkomsten over brandveiligheid, onveiligheid en overlast op straat en in de winkel.

Plan van aanpak komende drie jaar bedrijvenpark De Hemrik

- Cameratoezicht verder uitbouwen (extra camera's)
- Communicatie en betrokkenheid ondernemers verbeteren
- Verkeersveiligheid (aanpak onoverzichtelijke kruisingen, snelheid en overlast op de Junokade en jeugd op het bedrijventerrein)
- Illegale bewoning
- Voorlichting/bijeenkomsten m.b.t. verhogen aangiftebereidheid, brandveiligheid, stimuleren en actueel houden van RIE en

de actuele thema's cybercriminaliteit en ondermijning onder de aandacht brengen.

Plan van aanpak komende twee jaar bedrijventerrein De Zwette

- Ondernemers wijzen op verantwoordelijkheid onderhoud en beheer van eigen terrein
- Huisnummering/bebording bedrijventerrein verbeteren i.v.m. de vindbaarheid door de hulpdiensten
- Verkeersveiligheid (o.a. parkeren vrachtauto's en/of aanhangers)
- Voorlichting/bijeenkomsten m.b.t. verhogen aangiftebereidheid, brandveiligheid, stimuleren maken van RIE en actueel houden en de actuele thema's cybercriminaliteit en ondermijning onder de aandacht brengen.
- Brandweeroefeningen organiseren.

De acties worden uitgevoerd in samenwerking met politie, brandweer, gemeente en ondernemers. Het KVO-traject wordt voortgezet om aandacht te blijven houden voor het schoon, heel en veilig houden van de winkelgebieden en de bedrijventerreinen.

Het imago van de winkelgebieden en de bedrijventerreinen verbetert. Daar heeft niet alleen de ondernemer, maar ook de gemeente baat bij. Bovendien maakt het KVO de aanpak van criminaliteit en brandveiligheid voor de politie en brandweer effectiever.

Door eventueel wegvallen van KVO is er kans op achteruitgang van reeds behaalde resultaten en beeld van onze winkelgebieden en bedrijventerreinen. Het is een continue proces waar aandacht voor moet blijven gevraagd en gehouden.

6.4 Radicalisering en extremisme

Terugblik en analyse

Enkele jaren geleden werd de samenleving opgeschrikt door vele aanslagen in en buiten Europa. Dit was voor ons een periode om zowel preventieve als repressieve maatregelen te nemen om radicalisering tegen te gaan en aan te pakken. Onze preventieactiviteiten bestonden uit het geven van voorlichting voor het werkveld en in het najaar van 2016 en najaar 2017 is het werkveld (onder andere sociale wijkteams, jongerenwerk, scholen en het VHF) getraind in het herkennen van signalen van radicalisering en hoe hierop te handelen. Op gebied van repressie is de lokale driehoek leidend in de aanpak van radicalisering. Deze bepaalt of een besproken wordt in de casustafel van het VHF of alleen in eigen kring blijft.

In 2018 is een AVG proef privacy convenant opgesteld door het NCTV om op juridisch correcte wijze gegevens te kunnen uitwisselen. Dit convenant wordt op niveau Noord Nederland door alle gemeenten, politie, OM Raad van de Kinderbescherming en Reclassering getekend in december 2018.

Ambitie en doelstelling

Het is belangrijk te borgen dat het werkveld voortdurend alert blijft en dat het waar nodig met kennis en expertise wordt gefaciliteerd. Polarisatie in de samenleving wordt tegengegaan. Waar mogelijk en nodig zal de burgemeester zijn bevoegdheden inzetten om incidenten of escalatie te voorkomen.

Wat gaan we doen

In 2019 wordt weer een ronde in het werkveld gedaan om de kennis en expertise op te frissen. Hoewel het rustig is op gebied van radicalisering, moeten we wel alert blijven en ervoor zorg dragen dat de aandacht op dit thema niet verslapt. Daarom gaan we in het werkveld blijvend investeren in het onder de aandacht brengen van het belang van goede signalering en het melden van die signalen. De casustafel radicalisering wordt gecontinueerd.

6. Ondernijning

Terugblik en analyse

Medio 2017 heeft de driehoek Leeuwarden opdracht gegeven om ondernijnende activiteiten in Leeuwarden in beeld te brengen, zodat onze aanpak systematisch en effectief kan worden ingezet. Tegelijkertijd voerden vijf lokale werkgroepen onderzoek uit op een van de ondernijningsthema's. Het totale geografisch ondernijningsbeeld is tot stand gekomen dankzij het instellen van een integrale projectgroep bestaande uit vertegenwoordigers van de gemeente Leeuwarden, de politie (basisteam Leeuwarden) en de Belastingdienst. Ook het Openbaar Ministerie is hiervoor uitgenodigd en gedurende het traject op de hoogte gehouden. Vanuit deze projectgroep zijn per organisatie de zogenaamde 'sleutelfiguren' vastgesteld: dat zijn de medewerkers die vanuit hun professie veel kennis dragen over signalen van ondernijning. Dit zijn bijvoorbeeld baliemedewerkers, wijkagenten, toezichthouders, etc. Ook is systeem informatie van de verschillende partners op signaalniveau verzameld. Dit zijn onder andere meldingen van de politie (Meld Misdaad Anoniem en Meldingen Ongebruikelijke Transacties), overlastmeldingen van de gemeente en klikmeldingen van de Belastingdienst. Daarnaast zijn actuele signalen van ondernijning verzameld via lokale informatiesessies. Er zijn in totaal vijf informatiesessies gehouden.

In het voorjaar van 2018 is het Leeuwarder Ondernijningsbeeld vastgesteld door de driehoek en zijn diverse onderzoeken gestart onder de vlag van het RIEC. Dit betreft onderzoeken naar drugshandel, fraude, vastgoed, witwassen en ongebruikelijk bezit. Dergelijke onderzoeken zijn complex en kosten dus de nodige tijd. Aan de hand van de uitkomsten wordt er strafrechtelijk, fiscaal en/of bestuursrechtelijk opgetreden.

In de zaak Arville (Leeuwarden), die in 2018 werd behandeld in de rechtbank Leeuwarden, wilde het Openbaar Ministerie ettelijke miljoenen euro's wilde vorderen. Een langdurig onderzoek loont dus zeker de moeite. Uit het Ondernijningsbeeld Leeuwarden kwamen volgende prioriteiten in de aanpak naar voren:

- PGB-/zorgfraude
- Vastgoedfraude en –misbruik (met name een aantal concrete 'onaantastbaren')
- Synthetische drugs en harddrugs (criminele drugsnetwerken), en hiermee annex witwassen.

PGB – en zorgfraude

We zien dat de zichtbaarheid van deze vormen van fraude toeneemt. Dit is blijkbaar een makkelijke en snelle manier om geld wit te wassen. Bij het PGB kunnen inwoners via een trekkingsrecht beschikken over een geldbedrag om zelf zorg in te kopen. Het gaat in de meeste gevallen om niet gecontracteerde formele aanbieders en informele zorgverleners. Het risico bestaat dat een PGB gebruikt wordt voor andere doeleinden dan de inkoop van zorg. Bijvoorbeeld voor het declareren van uren waarin er geen zorg is geleverd. Dit risico bestaat echter ook bij wel gecontracteerde aanbieders van zorg. Ook hier kan zorg gedeclareerd worden die feitelijk niet is geleverd. In 2018 lopen bij gemeente Leeuwarden 4 onderzoeken en zijn 2 onderzoeken afgerond. Twee hiervan zijn gecontracteerde aanbieders en 2 zijn niet gecontracteerde PGB-aanbieders. Daarnaast krijgen we regelmatig signalen binnen die we verrijken met aanvullende informatie. Niet ieder signaal leidt tot een verdergaand onderzoek.

Vastgoedfraude en –misbruik. Ook op dit fenomeen loopt een groot onderzoek binnen het RIEC, waar politie, belastingdienst, OM en Gemeente Leeuwarden nauw bij betrokken zijn. Synthetische drugs en harddrugs (criminele drugsnetwerken). Onder de vlag van het RIEC is in 2018 op dit gebied eveneens een groot onderzoek gestart. We verwachten dat in de loop van 2019-2020 de twee laatstgenoemde onderzoeken zullen uitmonden in een (integrale) aanpak.

De aanpak van hennepcultuur was altijd al een prioriteit en dit blijft het ook. We hebben in 2017 8 woningen gesloten op basis van de Opiumwet 13B en 5 waarschuwingen uitgedeeld. In 2018 zijn tot/met oktober 14 woningen gesloten. Met het sluiten van een woning is de overlast in de buurt verdwenen. Het is wel van belang dat we niet alleen bezig zijn met het sluiten van panden maar ook het criminele netwerk hierachter aan te pakken, anders blijft het hennepsysteem in stand.

Voorts blijkt uit onderzoek dat Leeuwarden "vatbaar" is voor ondernijnende criminaliteit in verband met de regionale functie van zorg en horeca en de relatief hoge vertegenwoordiging van mensen met lagere en middeninkomens in de totale bevolking. In de afgelopen jaren liepen we tegen het fenomeen aan dat we in verband met de privacywetgeving niet altijd informatie konden uitwisselen met onze partners.

Ambitie en doelstellingen

De aanpak van Ondernijning heeft de hoogste prioriteit in ons gemeentelijk beleid. Wij zijn een betrouwbare en integere overheid en realiseren dat alle bestuurders en werknemers vanachter het bureau of op straat alert zijn op (mogelijke) signalen van ondernijning en deze dan ook melden. De aanpak van Ondernijning vindt plaats binnen het fysiek, sociaal en

veiligheidsdomein, waarbij dit bij voorkeur integraal gebeurt en in goede afstemming met de ketenpartners. We nemen barrières bij de gegevensuitwisseling in relatie tot de privacywetgeving weg. Elk signaal rond Ondernijning dat binnenkomt bij de gemeente wordt geanalyseerd in samenwerking met de politie van Leeuwarden. Bij vermoedens van complexe en/of omvangrijke casuïstiek wordt opgeschaald naar het RIEC voor een integraal interventieadvies. De meldingsbereidheid van burgers en bedrijven wordt verhoogd.

De gemeente Leeuwarden beschikt over een (bestuursrechtelijk) instrumentarium dat barrières op kan werpen om malafide vestigingen tegen te gaan. De gemeente Leeuwarden beschikt over een breed en integraal databestand om snel en goed zelfstandig analyses te kunnen maken over personen, branches en/of bibobprocedures die zich lenen voor Ondernijning. Eind 2023 zijn burgers en bedrijfsleven zich goed bewust van de risico's die men loopt bij cybercrime. Hierbij wordt opgemerkt dat het realiseren van internetveiligheid altijd een eigen verantwoordelijkheid is.

Wat gaan we doen

De aanpak in Leeuwarden is eigenstandig, maar ook een afgeleide van de aanpak in Noord-Nederland. Het RIEC heeft een beroep gedaan op nieuwe beschikbare structurele en incidentele rijksmiddelen ter grootte van ca. 6 miljoen euro. Deze middelen zijn beschikbaar vanaf 2019. Deze gelden versterken ook de capaciteit van gemeenten bij het vertalen van de Ondernijningsbeelden in plannen van aanpak. Tevens wordt de gemeentelijke 'intelligence' en informatiepositie versterkt. Pilots hiertoe worden uitgevoerd in Leeuwarden en Groningen. Zij betreffen de inzet op de versterking van het BIBOB-instrumentarium en het maken van branchescans door middel van webcrawling (internetonderzoek vanuit open bronnen).

Er is bij gemeenten grote behoefte aan een bestuurlijk instrumentarium om barrières op te werpen die helpen ondernijnde criminaliteit te voorkomen. Concreet behelst dit het ontwerpen van een Ondernijningsparagraaf in de APV. Leeuwarden speelt hierin de voortrekkersrol en realiseert dit samen met ministerie van JenV en de RUG. Ook hiervoor is een aanvraag ingediend bij het landelijk Strategisch Beraad Ondernijning. Bestuurlijk zijn de burgemeesters Den Oudsten (Groningen), Weterings (Tilburg) en Crone (Leeuwarden) hierin vertegenwoordigd. Burgemeester Crone voert de motie uit van de raad (voorjaar 2018) om via de G40 te lobbyen bij het rijk om de crimineel verkregen "afgepakte" gelden te laten terugvloeien in de samenleving via een revolverend fonds.

Lokaal is het ontwerp van een privacyconvenant gegevensuitwisseling Ondernijning met de politie en tussen gemeenten bijna gereed, waardoor wij AVG-proof informatie kunnen uitwisselen op casuïstisch niveau, zodat binnengekomen signalen kunnen worden onderzocht en veredeld. Daarnaast ontwikkelen we een systeem waarop signalen gemeld kunnen worden bij JVZ en organiseren we een interne regietafel waar binnenkomende signalen worden besproken en lokaal veredeld samen met politie. Dit heeft een tweeledig doel:

1. Snel lokaal interveniëren in kleine zaken
2. Grotere zaken inbrengen bij de driehoek en, afhankelijk van het besluit van de driehoek, inbrengen bij het RIEC.

6.1 Outlawmotorgangs (OMG)

Terugblik en analyse

Leeuwarden heeft op dit moment een vijftal motorclubs, nl. de MC PB (Pietersburen), Red Devils MC, Bad Bulls MC en de Good Fellas HDC. Daarnaast komen er leden van Satudarah MC op diverse locaties bij elkaar. Van bovenstaande clubs zijn alleen Satudarah MC en de Red Devils MC volgens de maatstaven van Justitie een OMG.

Bovenstaande clubs, met uitzondering van Satudarah MC, zijn rood gelieerd, dus hangen aan of onder de Hells Angels MC. Er is een aantal horecagelegenheden waar leden met hun colours aan welkom zijn in het centrum. Dit betreft café de Pastorie, Café 't Klavertje, Café het Orakel, Club Sky.

Op dit moment is het zeer rustig met betrekking tot OMG's. Leden van Satudarah MC vertonen zich niet meer in hun colours sinds het opgelegde civiele verbod. Een aantal leden is vrijwillig uitgetreden en tot nu toe is niet duidelijk wie er allemaal nog zijn aangesloten bij het chapter Leeuwarden.

De Bad Bulls MC heeft sinds kort zijn patchkleur (achtergrond) veranderd van geel/bruin naar rood. Uit controles blijkt dat er een verwevenheid bestaat met de Hells Angels MC, dit blijkt onder andere uit politiemutaties landelijk. In Rotterdam is de Bad Bulls MC de grootste supportgroep van de Hells Angels MC. Leden van het chapter Rotterdam komen nagenoeg ieder weekend naar het clubhuis in Leeuwarden.

Leden van de Red Devils MC laten zich de laatste tijd met grote regelmaat zien in een horecagelegenheid op de Voorstreek. Landelijk is er aandacht voor de clubs in verband met de civielrechtelijke ontbindingen die in het aankomende voorjaar (2019)

plaatsvinden. Dit geldt voor onder andere Hells Angels MC en No Surrender MC.

Ambities en doelstelling

Wij wensen geen vestigingen/clubhuizen van OMG's in Leeuwarden.

Wat gaan we doen

Bij signalen van mogelijke vestigingen van OMG's in Leeuwarden treden we controlerend en handhavend op. Dit is niet altijd eenvoudig omdat aangetoond moet worden dat men zich niet aan eisen van een horecainrichting of bedrijfspand houdt. De bewijsbaarheid hiervan is lastig, waarbij veel tijd in onderzoek en controles gestoken moet worden. We zoeken hierbij de grenzen op, maar zijn gehouden aan wet- en regelgeving.

6.2 PGB en Zorgfraude

Terugblik en analyse

Sinds de invoering van de nieuwe Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en de Jeugdwet in 2015 en de daarmee gedecentraliseerde verantwoordelijkheid voor het inkopen van een kwalitatief en toereikend aanbod van ondersteuning naar gemeenten, zijn veel nieuwe aanbieders gestart. Deze nieuwe aanbieders bieden gecontracteerde zorg door middel van Zorg in Natura (ZIN) of middels een Persoonsgebonden Budget (PGB). Om in aanmerking te komen voor een overeenkomst met de gemeente, moeten aanbieders aan een aantal eisen voldoen. Hieronder vallen onder andere kwaliteitseisen. Dezelfde kwaliteitseisen worden ook aan niet gecontracteerde (PGB) aanbieders gesteld. Echter doordat de gemeente geen rechtstreekse contractuele relatie met de niet gecontracteerde (PGB) aanbieders heeft, maar met de inwoner (de budgethouder) zelf, is het lastiger de aanbieder hier na de start van de ondersteuning rechtstreeks op aan te spreken. Immers is de inwoner dan zelf verantwoordelijk van een kwalitatief toereikend ondersteuningsaanbod.

Het door de gemeente Leeuwarden ingerichte meldpunt "Signalen kwaliteit Sociaal Domein" ontvangt regelmatig signalen en klachten over diverse gecontracteerde en niet gecontracteerde aanbieders. Deze signalen komen van zowel inwoners zelf als van professionals binnen en buiten de zorg, als van politie en veiligheidshuis. Ieder signaal wordt verrijkt met aanvullende informatie. Vervolgens wordt een inschatting gemaakt of onderzoek nodig is. Indien besloten wordt tot het doen van verder onderzoek wordt onder andere Veiligheid hierbij betrokken. In twee gevallen heeft dit geleid tot het beëindigen van de zorgovereenkomst met de aanbieder. Er worden nog steeds stappen gemaakt bij - in eerste instantie - het weren van deze aanbieders en in tweede instantie het aanpakken van deze aanbieders. Extra aandacht bij PGB-fraude dient de budgethouders (individuele inwoners). Zij zijn zich niet in alle gevallen bewust van de fraude die plaatsvindt en zij zijn in die gevallen slachtoffer van deze frauduleuze aanbieders. Enerzijds omdat zij verantwoordelijk zijn voor een rechtmatige besteding van het budget, waarmee zij in principe degenen zijn die het onterecht uitgegeven budget aan de gemeente moeten terug betalen. Anderzijds zijn ze ook slachtoffer omdat zij niet de ondersteuning hebben ontvangen die zij nodig hebben.

Omdat overal in het land het fenomeen van zorg- of PGB-fraude opkomt, hebben wij het RIEC verzocht dit tot een handhavingknepunt te maken, zodat we het RIEC kunnen inschakelen voor extra onderzoek en analyse en uiteindelijk voor het formuleren van interventies bij complexe casuïstiek waar ook andere vormen van criminaliteit aan de orde zijn.

Ambities en doelstelling

Alle, zowel gecontracteerde als niet gecontracteerde, aanbieders binnen de grenzen van de gemeente Leeuwarden zijn bonafide.

Wat gaan we doen

Aan de voorkant - bij de aanbesteding van ondersteuning - wordt scherp gecontroleerd of we te maken hebben met bonafide bedrijven die kwalitatief en rechtmatig goede zorg bieden. Hiernaast wordt voorafgaand aan het afgeven van een PGB gecontroleerd of de budgethouder voldoende vaardig is om het budget te beheren. Hiernaast wordt scherper gecontroleerd op deskundigheid van zzp-ers en de opgestelde budgetplannen. Nauwe samenwerking tussen JVZ en het Sociaal Domein moet ervoor zorgen dat deze fraude wordt voorkomen.

Als in de praktijk blijkt dat er misstanden zijn, dan wordt net in afgelopen jaren snel en integraal opgetreden. Er wordt grondig kwalitatief en veiligheidsonderzoek uitgevoerd en indien de situatie dit vereist wordt opgeschaald naar het RIEC.

6.3 Cybercrime

Terugblik en analyse

De economische omgeving van Noord-Nederland kent veel jonge, innovatieve ICT en ICT-gerelateerde bedrijven. De steeds

verder toenemende digitalisering (leidend tot nieuwe ontwikkelingen in de gezondheidszorg, veiligheid, energie, agro, etc.) biedt voor Noord-Nederland grote kansen, maar vraagt ook om maatregelen tegen de toenemende risico's van cyberdreigingen. Feit is dat veel (mkb-)ondernemers zich nog nauwelijks bewust zijn van deze dreigingen. Hun ICT-infrastructuur is vaak onvoldoende beveiligd en het ontbreekt hun aan kennis en middelen om de beveiliging te verbeteren en bij cyberaanvallen adequaat te reageren. Om deze bedreiging het hoofd te bieden is de stichting Cybersafety Noord Nederland opgericht.

Stichting Cybersafety Noord Nederland

Het is voor Friesland van groot economisch- en maatschappelijk belang om de cyberweerbaarheid te verhogen. Samenwerking tussen organisaties is daarbij een belangrijke voorwaarde. Solistisch optreden is duur en veel minder efficiënt. Daarom hebben begin 2018 ca. 25 bedrijven, kennisinstellingen en overheidsorganisaties de Stichting Cybersafety Noord Nederland opgericht. Onder regie van deze stichting is kort geleden een MKB-cyberweerbaarheidsproject gestart.

We hebben de afgelopen jaren diverse bijeenkomsten georganiseerd om het MKB bewust te maken van de noodzaak tot beveiliging op internet. Ook hebben we gratis systeemscans gefaciliteerd samen met het CCV en bedrijfsleven.

We gaan hiermee door, want nog steeds blijkt uit cijfers dat het MKB zichzelf niet altijd goed beschermt tegen cybercrime, grotendeels uit onkunde op dit terrein. Via de reguliere kanalen zijn de bedrijven goed benaderbaar en is de belangstelling voor ons aanbod goed. Dit is lastiger te organiseren bij burgers. Landelijke campagnes bereiken niet altijd de juiste doelgroep. Toch blijkt uit cijfers dat burgers redelijk vaak slachtoffer zijn van internetoplichting.

In het voorjaar van 2018 is een inloopmiddag georganiseerd voor burgers in een mobiele trailer van politie op het Waagplein waar informatie en demonstraties werden gegeven over hoe eenvoudig iemand gehackt kan worden. Dit evenement trok grote belangstelling.

Ambities en doelstellingen

We willen dat burgers en bedrijven, en dan met name het MKB, zich op het gebied van cybercrime bewust zijn van de risico's. Waar nodig faciliteren we hen op dit gebied.

Wat we gaan doen

Op gebied van cybercrime zijn per 2019 ook nieuwe rijksmiddelen beschikbaar gesteld. Leeuwarden heeft hiertoe enkele subsidieaanvragen ingediend, die in november 2018 zijn gehonoreerd.

De volgende activiteiten worden de komende jaren uitgevoerd:

1. Cyber to go roadshow: MKB-bedrijven worden voorgelicht en ondersteund in hun aanpak om de risico's op gebied van cybercrime, datalekken enzovoort voor te zijn. In tweede instantie willen we dit ook gaan opzetten voor burgers. Dit alles op interactieve wijze: we gaan naar bedrijven en burgers toe. Deze laagdrempelige vorm van preventie moet ertoe leiden dat het risico op slachtofferschap van cybercrime wordt verkleind.
2. Bestuurlijk instrumentarium: Het lectoraat Cybersafety van de NHL Leeuwarden heeft een onderzoeksvorstel gedaan aan de politieacademie om te onderzoeken welke bevoegdheden de burgemeester in de cyberwereld kan toepassen of zou moeten toepassen. De gemeente Leeuwarden heeft meegewerkt aan dit onderzoek. Daarnaast is de technologieradar veiligheid in 2017 samen met de veiligheidspartners uitgewerkt in praktisch toepasbare oplossingen, om hiermee de Leeuwarder (digitale) veiligheid te vergroten. Het ministerie is gevraagd subsidie te verlenen aan het ontwikkelen van een praktisch instrumentarium voor de burgemeester in "Cyberspace".
3. Realistische oefening: Samen met Ziggo/Vodafone, de veiligheidsregio, data trust Center NN, politie en gemeente ontwikkelen we een oefening waarbij massale data-uitval grote impact heeft op de samenleving. De resultaten van de oefening worden samengevat in een factsheet die beschikbaar wordt gesteld aan de VNG.

7. Betaald voetbal en Evenementen

7.1 Evenementen

Terugblik en analyse

Het jaar 2018 was een fantastisch evenementenjaar vanwege het goede en veilige verloop van vele grote evenementen. Als Culturele Hoofdstad van Europa staat Leeuwarden nog beter bekend als evenementenstad. De legacy van Leeuwarden-Fryslân 2018 draagt de komende jaren bij aan een grote diversiteit aan evenementen in de gemeente, die een breed publiek zullen aantrekken. Evenementen zijn daarom belangrijk voor de leefbaarheid, marketing en economie van de stad en de gemeente. Evenementen kennen ook een keerzijde, zoals de druk van het (vele) publiek op de omgeving, de vele activiteiten, wegafsluitingen en door de duur van de evenementen. Dit brengt ook mogelijke veiligheidsrisico's met zich mee. Om evenementen feestelijk en veilig te laten verlopen en de overlast voor omwonenden te beperken en moeten organisatoren aan vergunningsvereisten voldoen. Dit vraagt om een tijdige integrale aanpak in de voorbereiding, tijdens en na een evenement.

Ambitie en doelstellingen

De gemeente Leeuwarden investeert in en faciliteert het feestelijk en veilige verloop van evenementen. Daar waar nodig wordt handhavend opgetreden. Daarnaast is de gemeente samen met de hulpdiensten voorbereid op calamiteiten bij alle evenementen.

Wat gaan we doen

De evenementenkalender wordt door de burgemeester vastgesteld met als doel een evenwichtige verdeling van evenementen te realiseren voor het komende jaar. Hierbij is rekening gehouden met de soort en omvang van deze evenementen. Daarnaast wordt gekeken naar het maximaal aantal te organiseren evenementen op een bepaalde locatie in relatie tot bijvoorbeeld het bestemmingsplan. Tevens wordt rekening gehouden met de capaciteit van hulpdiensten, waarbij onder andere de Veiligheidsregio advies uitbrengt op de lokale evenementenkalender. Dit advies wordt gedaan op basis van de regionale evenementenkalender, waarvoor de lokale evenementenkalenders van de Friese gemeenten als input dienen.

Het Multidisciplinaire Overleg heeft een tijdige voorbereiding met alle partners tot doel. Dit gebeurt door samen met de organisatie in gesprek te gaan over planvorming en waar nodig bij te sturen. Daarnaast wordt in gezamenlijkheid met de hulpdiensten een Crowd Risk Analyse uitgevoerd om risico's te beperken en om voorbereid te zijn op calamiteiten.

De kadernota evenementen die binnenkort wordt vastgesteld, schetst een beeld waar de gemeente Leeuwarden de komende jaren wil staan op evenementengebied en wat de gemeente hierbij verlangt van de organisatoren. Het geactualiseerde 'Criteria en Handleiding: draaiboek voor evenementen' is een middel om organisatoren van evenementen de helpende hand te bieden bij het tijdig indienen van een volledige vergunningsaanvraag. Een duidelijk vergunningsproces, waarin de taken en verantwoordelijkheden van onder andere organisatoren zijn opgenomen, draagt hieraan bij. Daarnaast worden hierin de taken benoemd van onder meer de evenementencoördinator, de afdeling vergunningverlening en Juridische en Veiligheidszaken.

De inzet van veiligheidsteams bij (grote) evenementen is nodig om gedurende het evenement bij te sturen om risicovolle situaties te beperken dan wel te voorkomen. De organisatie en de hulpdiensten nemen zitting in het veiligheidsteam. Het Veiligheidsdomein, ofwel Juridische en Veiligheidszaken is voorzitter van het Veiligheidsteam onder directe verantwoordelijkheid van de burgemeester.

Vanwege juridische geschillen, uitspraken van de rechter, bestuurlijke afwegingen en inheemse diersoorten is het voor organisatoren buitengewoon complex geworden om evenementen in de Groene Ster te organiseren. Een kaderstelling Groene Ster moet aan evenementenorganisatoren duidelijkheid bieden aan welke wet en regelgeving moet worden voldaan en ook over wat wel en niet is toegestaan in de Groene Ster. Hiermee wordt recht gedaan aan de leefbaarheid en veiligheid van dieren en andere belanghebbenden.

De planvorming van de Elfstedentocht wordt jaarlijks geactualiseerd aan de hand van de laatste ontwikkelingen, zoals herstructureringen van wegen of de bouw van zonneparken. Daarnaast worden opgedane ervaringen bij evenementen geëvalueerd en eventueel in de planvorming van de Elfstedentocht of een volgend evenement opgenomen. De ervaringen van de reuzen van Royal de Luxe worden nu vertaald naar de plannen van de Elfstedentocht voor het startgebied.

Een vroegtijdige voorbereiding van evenementen is noodzakelijk om ze feestelijk en veilig te laten verlopen en om de overlast voor omwonenden te beperken. Multidisciplinaire samenwerking met de evenementenorganisatoren is hierbij van belang. Door eerder opgedane ervaringen wordt er een steeds meer professionaliteit van de organisator verwacht en wordt een steeds

hoger niveau nagestreefd. De gemeente is hierbij alert op evenementenorganisaties die vooral op vrijwilligers draaien, waarbij bewoners vrijwillig bijdragen aan activiteiten voor de leefbaarheid in de buurt, wijk of dorp.

7.2 Betaald voetbal sc Cambuur

Terugblik en analyse

In de afgelopen jaren is de veiligheidssituatie rondom de wedstrijd van sc Cambuur stabiel en rustig, zowel in als buiten het stadion. Uiteraard vinden er wel eens kleine incidenten plaats, met name vuurwerkgerelateerde in het stadion. Deze worden door sc Cambuur en politie snel en adequaat afgehandeld. De fysieke locatie van het stadion noopt altijd wel tot alertheid bij het vertrek van de gastsupporters, zeker als het gaat om een "rivaliserende" bvo.

De politie-inzet en ook de inzet van Stadtoezicht is afgeschaald bij de wedstrijden. Waar we enkele jaren geleden meestal werkten met verplichte buscombi's en altijd midden- of hoog-risicowedstrijden kenden, is de situatie nu ten goede gekeerd. We hebben diverse laagrisicowedstrijden met vrij vervoer.

De afgelopen twee jaar hebben we geen stadiongebiedsverboden opgelegd. Ook het aantal landelijke stadionverboden is afgenomen. Wel signaleren we medio 2018 een trend dat een nieuwe, heel jonge groep hooligans zich manifesteert. Het Taksforce Overlast jeugd, politie en Sc Cambuur maken hierop samen een 'aanvalsplan'. Recente misdragingen in een bus hebben ertoe geleid dat 11 jongeren een lokaal stadionverbod opgelegd hebben gekregen. Zij mogen zich voor de onafhankelijke gedragscommissie verantwoorden voor hun gedrag.

In het kader van de ingezette normalisatie is het regime in het stadion ook aangepast: het hekwerk op de Noordtribune is verlaagd, waardoor er voor supporters meer contact is met het speelveld. Dit alles is in goed overleg verlopen met de politie en de directie van sc Cambuur.

De planvorming rondom het nieuwe stadion/WTC gebied biedt een nieuw perspectief en deze positieve ontwikkeling zal zeker meehelpen in de realisatie van veilig en prettig betaald voetbal.

Ambitie en doelstellingen

Het is onze ambitie om de ingezette normalisatie verder te ontwikkelen. Dat betekent streven naar meer laagrisicowedstrijden met vrij vervoer en verdere afname van politie-inzet bij de wedstrijden.

Wat gaan we doen

We zijn twee jaar geleden gestart met de inzet van een supporterscoördinator (SLO) die zorg draagt voor de verbinding van de diverse supportersgroepen met de BVO sc Cambuur. In het bijzonder is ingezet op verstandhouding met Cambuur Culture en de Harde Kern. De SLO heeft mede bewerkstelligd dat de sfeer in het stadion goed en plezierig is, en dat het aantal incidenten is afgenomen. Naast de SLO zijn de fancoaches actief. Zij hebben vooral contact met supporters die stadionverboden hebben en op punt staan terug te keren naar het stadion. In de gesprekken wordt samen gekeken naar hun persoonlijke situatie en waar mogelijk ondersteuning geboden of doorverwezen. Deze werkwijze, met duidelijk gescheiden rollen en taken, wordt voortgezet.

Drie a vier keer per jaar wordt de veiligheidssituatie besproken in de zogenaamde voetbalvierhoek, dit ook weer in het kader van de normalisatie van het betaald voetbal, maar ook met het oog op de vergunningverlening vanuit de gemeente. Voorts wordt vanuit Veiligheid (gemeente en hulpdiensten) actief geparticipeerd in de planvorming van het WTC/Cambuurgebied. Dit geldt zowel voor het stedenbouwkundig plan, het bestemmingplan als de inrichting van het stadion.

8. Crisisbeheersing

Terugblik en analyse

De gemeente Leeuwarden maakt deel uit van de Veiligheidsregio Fryslân. Het beleid voor de gemeentelijke bevolkingszorg wordt dan ook in gezamenlijkheid vastgesteld en uitgevoerd.

Regionaal is er voor de crisisbeheersing een aantal plannen opgesteld, o.a. een Risicoprofiel Regio Fryslân, het Beleidsplan Veiligheidsregio en een Regionaal Crisisplan. De gemeente Leeuwarden levert hieraan zowel ambtelijk als bestuurlijk een bijdrage.

In de afgelopen jaren zijn er regionaal en binnen de gemeente Leeuwarden grote stappen gezet in de verdere professionalisering van de (regionale) crisisorganisatie. Conform het regionale crisisplan wordt nauw samengewerkt met de andere gemeenten binnen het cluster Noord-West. De gemeente Leeuwarden verleent bijstand, maar wordt ook vanuit deze buurgemeenten en door de regionale experts bijgestaan tijdens GRIP-opschalingen.

De plannen die op de tekentafel zijn gevormd komen in de praktijk goed tot hun recht, zoals blijkt uit de ervaringen tijdens GRIP-incidenten. Voorbeelden daarvan zijn de plofkraak op 1 juni 2018 bij het winkelcentrum Bilgaard, de brand op 22 juni 2018 in het voormalige belastingkantoor aan de Tesselschadestraat en de brand op 3 juli 2018 in de flat aan het Anjenplein in Leeuwarden.

Ambities en doelstelling

De crisisbeheersing is een onderwerp dat altijd in beweging is. Het is van het grootste belang om na ieder incident te kijken of de beleidsuitvoering klopt met de praktijk en of er eventueel verbetering mogelijk is. Daarbij is het streven dat er continue een stevige crisisorganisatie is die 24/7 inzetbaar is tijdens verschillende types (GRIP-) incidenten.

De organisatie wordt op peil gehouden. Zowel intern met ons eigen gemeentelijke collega's, als in nauwe samenwerking met de buurgemeenten vanuit cluster Noord-West.

Wat gaan we doen

In afstemming met de veiligheidsregio Fryslân, wordt de crisisorganisatie geëvalueerd en geactualiseerd. Daarbij wordt gekeken naar recente maatschappelijke ontwikkelingen, waarbij de crisisorganisatie ook kan worden ingezet. De structuur van de organisatie kan bijvoorbeeld ook toegepast worden tijdens andere incidenttypen, zoals de extreme droogte van de afgelopen zomer (2018).

De gemeente blijft bijdragen aan landelijke en regionale ontwikkelingen en is vertegenwoordigd in de poule van regionale experts en in de communicatiepoule.

9. Bestuurlijke instrumenten

Overzicht van het bestuurlijk instrumentarium en meest gebruikte middelen

In deze paragraaf wordt geschetst welke bestuurlijke instrumenten de burgemeester kan inzetten om de openbare orde en veiligheid te herstellen of te waarborgen. Deze instrumenten kunnen alleen worden toegepast als er een goed dossier van politie en/of het MOL aan ten grondslag ligt. In geval van zorgproblematiek wordt deze vorm van drang en dwang ook wel toegepast om personen te bewegen hulp of begeleiding te aanvaarden. Dergelijke gevallen worden altijd met elkaar afgestemd in een zogenaamd maatwerkoverleg.

Opiumwet

Op grond van artikel 13b Opiumwet heeft de burgemeester de bevoegdheid om bestuursdwang toe te passen indien in woningen of lokalen, dan wel in of bij woningen of zodanige lokalen behorende erven een middel bedoeld in de lijsten bij de Opiumwet wordt verkocht, afgeleverd of verstrekt dan wel daartoe aanwezig is.

Wet tijdelijk huisverbod

Is er sprake van huiselijk geweld, dan kan de burgemeester besluiten om een tijdelijk huisverbod op te leggen aan de degene die (mogelijk) huiselijk geweld heeft toegepast.

Wet aanpak woonoverlast

Artikel 151d Gemeentewet en artikel 2:79 Algemene Plaatselijke Verordening.

Deze wet maakt het mogelijk om specifieke gedragsaanwijzingen in de vorm van een last onder bestuursdwang dan wel gekoppeld aan een last onder dwangsom te geven aan overlastgevers in zowel huur- en koopwoningen. De wet maakt het ook mogelijk om een overlastpleger uit zijn huis te plaatsen, een zogenaamd tijdelijk huisverbod woonoverlast.

APV

In de APV zijn verschillende bepalingen opgenomen waarmee de overlast in de openbare ruimte kan worden tegengegaan. Voor de gemeente Leeuwarden zijn onder andere de volgende bepalingen opgenomen:

- Artikel 2:1 Samenscholing en ongeregelde heden: het verbod op een openbare plaats deel te nemen aan een samenscholing, onnodig op te dringen of door uitdagend gedrag aanleiding geven tot wanordelijkheden.
- Artikel 2:1c Messen en andere voorwerpen als steekwapen: verbod om in bepaalde gebieden van de gemeente een mes of ander wapen bij zich te hebben.
- Artikel 2:1g Kortdurende gebiedsverboden bij het verstoren van de openbare orde in overlastgebieden.
- Artikel 2:1h Verblijfsverbod voor dealers in aangewezen overlastgebieden.
- Artikel 2:26c Stadiongebiedsverbod: bevel van de burgemeester aan een individu inhoudende een verbod om in een nauw omschreven gebied rondom een stadion te komen.

Gemeentewet

- Artikel 172 lid 3 Gemeentewet. Op grond van artikel 172 lid 3 heeft de burgemeester de bevoegdheid om bevelen te geven ter handhaving van de openbare orde.
- Artikel 172a Gemeentewet: Wet maatregelen bestrijding voetbalvandalisme en ernstige overlast (voetbalwet). Op grond van artikel 172a kan de burgemeester, ter handhaving van de openbare orde, een gebiedsontzegging, groepsverbod en/of meldplicht opleggen.
- Artikel 172b Gemeentewet: Op grond van artikel 172b heeft de burgemeester de bevoegdheid om aan een persoon die gezag uitoefent over een minderjarige (jonger dan 12 jaar) een bevel te geven zorg te dragen dat de minderjarige zich niet zonder begeleiding binnen een bepaald gebied bevindt.
- Wet victoria: Op grond van artikel 174a Gemeentewet heeft de burgemeester de bevoegdheid woningen te sluiten.
- Artikel 175 Gemeentewet. Op grond van artikel 175 Gemeentewet is de burgemeester bevoegd een noodbevel te geven in geval van oproerige beweging, van andere ernstige wanordelijkheden of van rampen dan wel van ernstige vrees voor het ontstaan daarvan.
- Artikel 176 Gemeentewet. In geval van oproerige beweging, van andere ernstige wanordelijkheden of van rampen dan wel van ernstige vrees voor het ontstaan daarvan, kan de burgemeester een noodverordening afgeven.

In overleg met politie en justitie, maar ook met de partners die samenwerken in het sociaal wijkteam of Veiligheidshuis Fryslân worden maatregelen ingezet in de totaalaanpak om de openbare orde te herstellen..

10. Financiën

Toelichting

In dit hoofdstuk richten we ons op de structurele middelen van JVZ die worden aangewend om het veiligheidsbeleid uitvoering te geven. We hebben een groot aantal verplichtingen, in die zin dat we een contractrelatie hebben met partijen waarvan Leeuwarden co-financier is van de aanpak.

begroting vanaf 2019 (jaarlijks)	bedragen
Veiligheidshuis	146.000
Mensenhandel en huisjesmelkers	10.000
Fancoaches	45.000
Slachtofferhulp	30.000
Coördinatie aanpak ex-gedetineerden	
Bijdrage JVZ	18.000
Burgernet	25.000
KVO	15.000
Woninginbraken	30.000
Bijdrage RIEC	11.000
Taskforce Jeugd	10.000
Straatcoaches	125.000
Buurtbemiddeling	5.000
Cameratoezicht Binnenstad structureel	15.000
Huisverboden	5.000
MOL	35.000
Antillianen repressief	25.000
totaal	550.000

